

Knygynų geografija Lietuvoje 2013 metais

Arūnas Gudiničius, Gintarė Nagytė

Vilniaus universitetas, Komunikacijos fakultetas, Universiteto g. 3, Vilnius,
el. p.: arunas.gudinavicius@gmail.com; gintare.nagyte@gmail.com

Anotacija. Straipsnyje išanalizuota knygynų išsidėstymo ir asortimento dydžio situacija Lietuvoje geografiniu (išsidėstymo) aspektu 2013 metais. Susisteminti prieinami duomenys apie knygynų egzistavimą Lietuvos teritorijoje XVII–XX amžiais, nustatytas veikiančių knygynų skaičius Lietuvoje 2013 metų pradžioje, išanalizuoti jų išsidėstymo ypatumai, priklausomybė nuo gyventojų skaičiaus savivaldybėse, apskaičiuotas vidutinis asortimento dydis šiuolaikiniame knygyne. Identifikuoti didžiausią rinkos dalį užimantys knygynų tinklai bei regionai, kuriuose knygynų galimai trūksta.

Prasminiai žodžiai: knyga, knygynas, Lietuva, knygynų geografija, knygynų tinklai, knygų asortimentas.

Abstract. The article analyses the situation of arrangement and range of bookstores in Lithuania in terms of their geography (distribution) in 2013. The available data on the existence of bookstores in the territory of Lithuania in the 17th–20th century were systemized; the number of functioning bookstores in Lithuania in the beginning of 2013 was determined; the peculiarities of their distribution and their dependence on population numbers were analysed; the average size of the range in a contemporary bookstore was calculated. The bookstore chains taking the largest market share as well as the regions where bookstores are potentially lacking were identified.

Key words. Book, bookstore, Lithuania, bookstore geography, bookstore chains, book range.

Įvadas

Įsigalint skaitmeninei informacijai, populiarėjant skaitmeninėms knygoms keičiasi tradicinių knygynų reikšmė. Vieni uždaromi, kiti atidaromi naujose vietose – vyksta nuolatiniai geriausios vietos knygų prekybai ieškojimai. Apžvelgus prieinamus šaltinius apie įvairiais laikotarpiais Lietuvoje veikusius knygynus į akis krinta, kad visuminė Lietuvos knygynų geografija (išsidėstymas) ir jų skaičiaus kitimas sistemiskai tirtas nebuvo, momentinė situacija fiksuota nebuvo. Tačiau galima rasti lokalių atvejų, kai autoriai nuo XX a. 9 dešimtmečio tirdami kitokias jiems rūpimas problemas nagrinėdavo ir knygynų išsidėstymą įvairiais laikotarpiais.

Vilius Užtupas 1980 metais [20] gana sistemiskai pateikia informaciją apie Lietuvoje vykusią knygų prekybą nuo XVI amžiaus, vėliau įsikūrusius ir iki XX amžiaus antrosios pusės veikusius knygynus. Vytautas Merkys rašė apie knygnešių veiklą [11], knygų platinimą XIX a. pab. – XX a. pr. [12]. Aušra Navickienė monografijoje [14] nagrinėja XIX amžiaus pradžios knygų gamybos, leidybos ir platinimo istoriją Lietuvoje. Domas Kaunas supažindina [3] su Mažojoje Lietuvoje (lietuvių apgyventa teritorija, apėmusi šiaurinę Prūsijos dalį) veikusiais knygynais. Genovaitė Raguotienė analizavo [18] lietuvių spaudos knygynus 1904–1918 metais, atkreipdama dėmesį ir į geografinius aspektus. Audronė Glosienė [1] domėjosi Vakarų Europos knygynais prieškariniame Kaune, Stefanija Zemlickienė [21] analizavo Antano Zemlickio knygyną Vilniuje XX amžiaus ketvirtajame dešimtmetyje, Tomas Petreikis [17] rašė apie Žemaitijos knygų kultūrą bei knygynus vienoje ar kitoje vietovėje Žemaitijoje, Jekaterina Kosakovskaja [5] nagrinėjo knygų leidybą nacių okupacijos metais paminėdama ir knygų platinimo vietas. Vladas Žukas aprašė Švyturio bendrovės [24], leidusios ir platinusios knygas, veiklą 1918–1931 metais paminėdamas vietas, kuriose veikė tai bendrovei priklausę knygynai, o plačiau apie knygų platinimo geografiją 1918–1940 metais jis užsimena kitoje savo knygoje [23] pateikdamas ir konkrečius kai kurių knygynų adresus. A. Glosienė, D. Kaunas, A. Navickienė ir Vanda Stonienė bendrame veikalė [2] analizuodami lietuvišką knygą nuo rašto atsiradimo Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje iki 1990 metų pateikia ir duomenų apie tuo laikotarpiu egzistavusius knygų platinimo būdus ir vietas. Vanda Stonienė [19] rašė apie XIX amžiaus pabaigą bei XX amžiaus pradžios Lietuvos knygą, užsimindama ir apie knygų platinimo vietų išsidėstymą. Nijolė Lietuvninkaitė [8] monografijoje nagrinėja Kauno miesto lietuviškos knygos svarbą išvardindama ir nemažai knygų prekybos vietų to meto Kaune. Visi šie autoriai, siekdami kitų tikslų, apžvelgdavo tik tam tikruose Lietuvos regionuose esančių knygynų skaičių ar išsidėstymą XVIII–XX amžiais, o XXI amžiaus knygynų situacija išsidėstymo aspektu Lietuvoje nėra analizuota.

Šio tyrimo objektas – Lietuvos teritorijoje esantys knygynai (įskaitant specializuotus ir literatūros ne lietuvių kalba knygynus) ir jų tinklai. Knygynų tinklu vadinsime vienam savininkui priklausančią „organizaciniu atžvilgiu susietų įstaigų sistemą“ [7], turinčią du ar daugiau knygynų. Tyrime nedalyvavo knygų prekybos vietas, kuriose knygų prekyba

sudaro labai mažą dalį visos prekybos atžvilgiu ir kurios nevadina savęs knygynais. Tai mažmeninės spaudos kioskai, degalinės, prekybos tinklai, kurie paprastai užsiima maisto produktų bei kasdienio vartojimo produktų pardavimu, tačiau taip pat prekiauja riboto kiekio tam tikrų kategorijų knygomis (dažniausiai populiariosios grožinės, receptų ir patarimų literatūros, vaikų literatūros). Nors paprastai pastarojo tipo prekybos subjektai turi platų prekybos vietų tinklą, tačiau juose knygų pardavimui skiriama itin mažai prekybinio ploto bei parduodamas labai mažas ir tik tam tikrų kategorijų knygų asortimentas (pavyzdžiui, turizmo literatūros, kelių eismo taisyklių, vaikiškos literatūros). Tyrime taip pat nedalyvavo internetiniai knygynai.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti knygynų išsidėstymo ir asortimento dydžio situaciją 2013 metų pradžioje Lietuvoje geografiniu (išsidėstymo) aspektu. Išsikelti tokie uždaviniai:

1. Išanalizuoti ir susisteminti prieinamus duomenis apie knygynų Lietuvos teritorijoje egzistavimą XVII–XX amžiais ir sudaryti sąlygas geriau suvokti šių laikų knygynų išsidėstymo situaciją, nustatyti, kiek knygynų veikė Lietuvoje 2013 metų pradžioje;
2. Išanalizuoti knygynų išsidėstymo ypatumus, priklausomybę nuo gyventojų skaičiaus bei tokio pasiskirstymo priežastis;
3. Įvardinti didžiausią rinkos dalį užimančius knygynus;
4. Nustatyti asortimento dydį šiuolaikiniuose knygynuose, identifikuoti didžiausią asortimentą turintį Lietuvos knygyną;
5. Identifikuoti Lietuvos regionus, kuriuose knygynų galimai trūksta.

Tyrimo eiga buvo suskirstyta į keturis etapus. Pirmas etapas buvo vykdomas 2013 metų sausio pirmą savaitę, antras etapas – sausio 2–4 savaitėmis. Trečias ir ketvirtas etapai buvo vykdomi vasario–balandžio mėnesiais.

Pirmojo etapo metu, sudarant pirminį knygynų sąrašą, duomenims apie Lietuvoje esančius knygynus surinkti panaudotas duomenų rinkimo naudojant antrinius šaltinius metodas. Atlikus paieškas trijuose įmonių kataloguose (*118.lt*, *rekvizitai.lt*, *1588.lt*) gautas pirminis knygynų su jų pavadinimais, savininkais, kontaktiniais duomenimis, adresais ir kitais duomenimis sąrašas.

Antrame etape apklausos metodas panaudojant elektroninį pašta ir telefoną leido surinkti trūkstamus duomenis (parduodamų knygų pavadinimų skaičių) ir patikslinti jau surinktą informaciją apie knygynus. Apklausos metu knygynų atstovų buvo prašoma nurodyti šiuo metu prekyboje esančių knygų pavadinimų skaičių. Atsakymą buvo galima rinktis iš intervalų skalės arba nurodyti tikslų skaičių, jei jis žinomas. Telefonu buvo tikslinamas iš tikrųjų veikiančių knygynų sąrašas. Paskambinus į kai kuriuos knygynus, kurių duomenys buvo įmonių kataloguose, paaiškėjo, kad knygomis jau neprekiuoja. Taip nustatytas knygynų skaičius Lietuvoje 2013 metų pradžioje, sudarytas jų sąrašas ir patikslinti duomenys. Tyrimo metu nustatytas knygynų skaičius gali būti ir nevisiškai tikslus, nes ne su visais knygynais pavyko susisiekti ir įsitikinti, kad jie veikia, nors internete pateikta informacija rodė, kad jie veikia. Atsakymus dėl asortimento dydžio pavyko gauti iš 147 (iš 207) Lietuvoje veikiančių knygynų. Taip pat rezultatų tikslumui

įtakos galėjo turėti ir tyrimo metu uždaromi arba atidaromi nauji knygynai. Pavyzdžiui, atliekant tyrimą Švenčionėliuose veikęs Švenčionių knygynas buvo likviduojamas. Jau atlikus tyrimą ir apibendrinus rezultatus buvo likviduotas *Molėtų knygynas*, o Vilniuje atidarytas knygynas *Jauku*.

Trečiame etape atlikus geografinį duomenų apdorojimą, knygynų išsidėstymas panaudojant jų adresą (miestą, gatvę, namo numerį bei pašto kodą), grafiškai pavaizduotas Lietuvos žemėlapyje. Tam panaudota Vilniaus universiteto įsigyta *ArcGISOnline* programinė įranga (*vu-lt.maps.arcgis.com*).

Ketvirtame etape atlikta duomenų analizė ir interpretacija. Surinkti, susisteminti ir patikslinti duomenys buvo analizuoti gyventojų skaičiaus, asortimento dydžio, teritorinių ir kitais aspektais, interpretuoti ir padarytos išvados. Šiai analizei panaudota gyventojų skaičiaus savivaldybėse informacija, remiantis *Statistikos departamento* pateiktais duomenimis bei *VĮ Distancinių tyrimų ir geoinformatikos centro „GIS-Centras“* Lietuvos erdvinės informacijos portale (*geoportal.lt*) teikiamais savivaldybių teritorinių ribų duomenimis.

Mokslinio tyrimo metu surinkti duomenys gali būti naudingi akademinėi bendruomenei kaip šaltinis tolimesniems knygynų, jų išsidėstymo Lietuvoje tyrimams. Tyrimo informacija gali būti naudinga ir verslininkams – naujų knygynų steigėjams ar esamų savininkams, planuojantiems steigti naujas knygų prekybos vietas.

1. Knygynų skaičiaus kaita Lietuvos teritorijoje XVII–XX amžiuose

1.1. Knygų platinimas Lietuvoje XVIII amžiuje

Apie XVIII amžiuje Lietuvos teritorijoje veikusius knygynus išlikusių duomenų yra nedaug. Anot V. Užtupo, jau XVII amžiaus pradžioje minimi Vilniuje veikę knygynai, įsikūrę šalia knygrišių darbo vietų. Knygomis ir periodiniais leidiniais XVII a. viduryje – XVIII a. pradžioje prekiaavo Vilniaus akademijos spaustuvė. Aptikta duomenų, kad XVIII amžiaus pabaigoje Vilniuje prekiauta iš Bazilijonų ir pranciškonų spaustuvių sandėlių, taip pat ir Vilniaus pijorų spaustuvių [20, 180]. A. Navickienė pastebi, kad Vilniuje XVIII amžiaus pabaigoje veikė vienas knygynas – Vilniaus vyriausiosios mokyklos knygynas [2, 120]. D. Kaunas rašo, jog XVIII amžiuje veikė maždaug 98 knygrišyklos ir knygynai, kurie buvo neatsiejami vienas nuo kito. Knygų spausdinimui ir prekybai po 1795 metų svarbūs tapo provincijos miestai. Lietuviškomis knygomis prekiaavo dešimt knygų prekybininkų iš Vilniaus, Kražių, Žemaitijos [2, 67]. Didžiausia knygų paklausa ir pasiūla buvo Žemaitijoje, puikioje geografinėje padėtyje buvę Kražiai mažai atsiliko nuo Vilniaus. Žemaitijoje, Kražiuose, kurie tapo knygų prekybos centru regione bei antruoju Lietuvoje, knyginkai Juozapas Stirpeikis ir M. Maulevičius 1743-iais metais atidarė knygynų tinklą. Kretingoje, Telšiuose, Šiauliuose, Tveruose, Plungėje XVIII amžiuje taip pat veikė knygynai [17].

1.2. Knygnai ir knygų platinimas Lietuvoje XIX amžiuje

XIX amžiuje knygynų skaičius didėja. Knyga tampa viena pagrindinių prekybos įstaigų prekių, todėl tas prekybos įstaigas jau galima vadinti knygynais. Šio amžiaus žymiausias knygų prekybininkas buvo Juozapas Zavadzkis [20, 181]. Vilniuje 1803–1939 metais veikė jam priklausanti didžiausia bei moderniausia spaustuvė-knygynas. 1821 metais jis galėjo pasiūlyti 20 000 spaudinių pavadinimų [14, 243]. Šis knygynas pardavinėjo knygas, parašytas daugeliu kalbų, tai buvo skirtingų mokslo šakų knygos, taip pat jis turėjo didžiulį lietuviškų knygų skyrių. Vilniuje veikė ir daugiau knygynų. 1826 metais atidarytas knygynas Pilies gatvėje, jį atidarė Rubenas Rafalovičius ir prekiaavo lietuviškomis knygomis, kurios buvo išleistos knygyno savininko lėšomis, bei kitomis knygomis [9, 21]. Anot V. Mirkino, Vilniuje 1835 metais buvo 5 knygynai (Zavadskio, Gliksbergo, Morico, Žulkovskio, Rubino) [13, 2]. 1853 metais Vilniuje, Švento Ignoto gatvėje, knygyninkas S. Orgelbrandas [9, 20] atidarė knygyną su sandėliu, kuriame prekiaavo bei skolino knygas. Didžiausią lietuviškų knygų skaičių savo knygyne, įkurtame taip pat Vilniuje, XIX amžiaus viduryje turėjo Š. Noimanas. Tuo pačiu laikotarpiu Vilniuje buvo atidarytas dar vienas knygynas, kurio savininkas buvo L. Krasnosielskis. N. Broida atidarė knygyną 1849 metais itin patogioje miesto vietoje, Rotušės pastate. Prabėgus ketveriems metams Vilniuje duris atvėrė ir pirklio M. Orgelbrando knygynas, kuris turėjo ganėtinai platų prancūzų, vokiečių, lenkų, anglų kalbomis išleistų knygų asortimentą, be to, jame buvo galima įsigyti ir lietuviškų leidinių [2, 123]. Albertas Syrkinas, spaustuvininkas, atidarė knygyną 1868 metais, čia taip pat buvo prekiaujama knygomis, kalendoriais iš užsienio [9, 20]. Pasak V. Užtupo, Vilniuje nuo XIX amžiaus ketvirtojo dešimtmečio nuolat veikė nuo 5 iki 10 knygynų, o šio amžiaus pabaigoje knygynų skaičius išaugo iki dvidešimties. A. Navickienė rašo, kad Vilniuje XIX amžiuje su kiekvienu dešimtmečiu atsirasdavo po maždaug tris knygynus, tad per septynis dešimtmečius Vilniuje buvo įsteigti 49 nauji knygynai. Knygų prekybos įstaigos buvo steigiamos privačiai, jų savininkai nebebuvo tik organizacijos, vienuolynai ar kolegijos, tai buvo pavieniai, atskiri asmenys. Veikiantys knygynai nebuvo vienodi, jie skyrėsi parduodamų knygų asortimentu, specializavosi pagal kalbą, naujas ir jau naudotas knygas. Taip pat knygynuose pradeda rasti ir kitokių prekių – muzikos reikmenų, šventųjų paveikslų, natų sąsiuvinų [14, 239].

Antras pagal dydį to meto Lietuvos miestas Kaunas aktyvesnės knygų prekybos sulaukė tik XIX amžiaus penktajame dešimtmetyje. 1844 metais Kaune buvo atidarytas pirmasis knygynėlis, jo savininkas buvo Šaja Belostockis, po mažiau nei dešimtmečio Kaune duris atvėrė ir Samuelio Gotkevičiaus knygynas. Vilhelmas Miuleris, turėjęs knygyną Kaune šio amžiaus šeštojo dešimtmečio pabaigoje, bendradarbiavo su J. Zavadzko knygynu Vilniuje. Jis iš J. Zavadzko knygyno pirkdavo lietuviškas knygas, kurias parduodavo savo knygyne Kaune [14, 249]. XVIII amžiaus pabaigoje knygynų skaičius Kaune pradeda smarkiai augti ir jau iki XX amžiaus pirmojo dešimtmečio išauga iki 85 knygynų [8, 219].

XIX amžiaus trečiajame dešimtmetyje Suvalkuose buvo įkurtas pirmasis knygynas ir šiuo laikotarpiu čia veikė trys knygynai [2, 123]. O jau XIX amžiaus pradžioje Žemaitijoje nebeliko nė vieno knygyno. Anot Tomo Petreikio, tą nulėmė „LDK politiniai kataklizmai <...>“ [16]. 1853 metais M. Valančiaus iniciatyva Varniuose buvo atidarytas pirmasis knygynas ne didžiajame šalies mieste, o provincijoje. Tai buvo Vilniuje veikusio knygyno filialas. Matome, kad jau XIX amžiuje radosi knygynų tinklų užuomazgų. Minėtas knygynas dešimt metų buvo pagrindinis knygų platinimo centras regione. 1864 metais knygynas buvo uždarytas [16]. Be stacionarių knygynų knygas platindavo ir pavieniai žmonės, kurie įsigydavo jas Vilniaus knygynuose [2, 123]. 1861 metais Šiauliuose buvo atidarytas knygynas, o 1898 metais – dar vienas knygynas, nes skaitytojų poreikiai didėjo, gyventojų skaičius nuo 1861 metų išaugo kone 2, 5 karto.

XIX amžiaus pabaigoje spaudos draudimo laikotarpiu lietuviškas knygas platindavo knygnešiai. V. Merkys [11, 202] pateikia duomenų apie įkliuvusius knygnešius – tai rodo, kuriuose regionuose buvo platinamos knygos ir kita lietuviška spauda. Knygnešius sąlyginai galima būtų pavadinti *mobiliaisiais knygynais*, kurie rizikuodami keliavo ir taip platino knygas. V. Stonienė [2, 147] teigia, kad spaudos draudimo laikotarpiu buvo apie 3 000 knygnešių.

1.3. Knygynai Lietuvoje XX amžiuje

Po lietuviškos spaudos atgavimo pačioje XX amžiaus pradžioje knygynai steigėsi itin sparčiai – paprastai šalia lietuviškų bibliotekų ir mokyklų. 1904 metais spalio 12 d. (25 d.) buvo atidarytas pirmasis P. Vileišio lietuviškas knygynas Lietuvoje (1 il.), Vilniuje – *Vilniaus žinios* [18, 51]. Tuo metu Vilniuje veikė 41 knygynas. 1912 m. pabaigoje P. Vileišis knygyną likvidavo, o knygas nupirko Marija Šlapelienė, kuri kartu su vyru Jurgiu Šlapeliu Vilniuje įkūrė savo knygyną (veikė iki 1945 m.). 1913 metais Vilniuje buvo jau 60 knygų prekybos vietų, įskaitant ir mažas, smulkias įmones, prekiaujančias knygomis.

1 il. „Vilniaus žinių“ knygyno reklama to paties pavadinimo laikraštyje

XX amžiuje Vilniuje kūrėsi mažiau knygynų nei Kaune. 1905 metais Kaune buvo atidaryti du knygynai. Vienas iš jų – Juozo Naujalio knygynas – tapo pirmuoju lietuvišku knygynu šiame mieste [8, 223]. Anot V. Užtupo [20, 182], prieš karą Kauno mieste veikė apytiksliai dvidešimt knygynų, tiksliau juos būtų galima pavadinti knygynėliais, nes jie buvo nedideli, darbuotojų juose dažniausiai buvo vos vienas, jis ir atliko knygų pardavėjo funkciją. Po pirmojo pasaulinio karo Kaune veikė jau apie 50 knygynų ir knygynėlių. Vienas didesnių knygynų, veikęs XX amžiaus pradžioje, buvo *Dirvos* knygynas, įsikūręs Laisvės alėjoje 80. Vėliau šis knygynas persikėlė į kitą amžiaus pradžioje knygyną turėjo ir kitame Lietuvos mieste – Marijampolėje, tuometėje Pilies aikštėje, namo numeris 13. Šis knygynas buvo ne vienintelis Marijampolėje minimu laikotarpiu. XX amžiaus pirmojoje pusėje čia duris atidarė dar vienuolika knygynų, kurių savininkai buvo ir žydai. Anot V. Žuko, šis *Dirvos* knygynas Marijampolėje turėjo apskrities knygyno statusą, neįvardytą viešai [23].

Trečiojo dešimtmečio pabaigoje tos pačios bendrovės *Dirva* knygyną buvo galima rasti vieta, miesto centrą, į *Pažangos rūmus*, kurių adresas – Laisvės alėja 29. Bendrovė *Dirva* XX ir Vilniuje, tuometėje Gedimino gatvėje. Šiuo laikotarpiu Vilniuje, senamiestyje, veikė M. Šlapelienės knygynas, taip pat dar keturi knygynai, priklausę *Spaudos fondui*, J. Karvelio prekybos rūmams, Šv. Kazimiero draugijai, įmonei Šviesa [23]. Bendrovė Švyturys XX amžiaus pradžioje turėjo ne tik leidyklą, tačiau ir porą knygynų Vilniuje ir Kaune. Didžiausią šios bendrovės asortimento dalį sudarė vadovėliai, skirti mokymo įstaigoms. 1919 metais Vilniuje buvo įkurtas *Vilniaus centrinis knygynas*, kai kurias knygas pirkdavęs iš Švyturio knygyno [24].

1905 metais Plungėje atidarytas Stanislovo Biknevičiaus knygynas bei dar keli knygynai Palangoje, Šiauliuose, Tauragėje ir Kupiškyje. 1905–1907 metais, anot G. Raguotienės, „knygnai tada kūrėsi „kupertomis“: tarp Židikų ir Kretingos jų buvę net vienuolika“ [18, 63]. XX amžiaus pradžioje knygynai kūrėsi ne tik didžiuosiuose Lietuvos miestuose – Kaune, Vilniuje ar Šiauliuose, bet taip pat ir Marijampolėje, Kretingoje, Vilkaviškyje, Biržuose ir kt. bei kaimeliuose ar mažuose miesteliuose. 1911–1914 metai buvo palankūs knygynų atsiradimui Lietuvoje – per šiuos metus įsteigta apie 30 lietuviškų knygynų. Lietuvoje be lietuviškų knygynų taip pat egzistavo ir knygas užsienio kalbomis siūlančių knygynų. 1911 metais Kaune iš viso veikė 115 knygynų – lietuviškų ir nelietuviškų. 1923 metais *Kultūros* bendrovė atidarė knygyną Šiauliuose, Dvaro gatvėje 83. Šis knygynas buvo ypatingas tuo, jog knygomis prekiaavo ne tik tiesiogiai atėjus klientui, bet priimdavo užsakymus ir knygas siūsdavo paštu. Kauno *Aušros knygynas* pirmaisiais Lietuvos nepriklausomybės metais buvo kone didžiausias ir svarbiausias knygynas Lietuvoje. Kaune, Laisvės alėjoje, 1921 metais duris atvėrė *Literatūros knygynas* – gavę visus leidimus jį atidarė Leiba Boleslavskis ir Moisejus Lvovičius. Knygyno asortimentą sudarė mokslo leidiniai, vadovėliai ir kitokios knygos. Antrojo dešimtmečio viduryje Kaune buvo leista atidaryti *Vyties* knygyną. Kaune, Laisvės alėjoje, atidarytas *Vairo* bendrovės knygynas savo filialus įkūrė ir skirtingose Kauno miesto vietose, ir mažes-

niuose Lietuvos miestuose bei miesteliuose, tokiuose kaip Utena, Rokiškis, Panevėžys, Kėdainiai, Kalvarija, Vilkaviškis, Šiauliai, Kretinga, Mažeikiai, Alytus. Pastebima, kad XX amžiuje atidaryti knygynai nebuvo tik knygų pardavimo vietas, neretai knygynai atlikdavo ir leidėjo funkciją [22].

XX amžiaus pradžios knygynuose daugiausiai buvo parduojamos grožinės literatūros knygos, tai sudarė kone 50 procentų knygynų asortimento. Nemažą dalį užėmė mokslo ir mokslo populiarinimo knygos, religinė literatūra užėmė daugiau nei 20 procentų asortimento, prekiauta knygomis amatų bei politikos tematika [18, 69].

XX amžiaus trečiajame dešimtmetyje Lietuvoje atidaromi vakarų kultūros knygynai. 1924 metais Kaune buvo atidarytas vokiečių knygynas, po kelerių metų dar keletas vokiečių knygynų, iš kurių vienas atidarytas ir Vilniuje [1, 109]. Šie knygynai pasižymėjo aptarnavimo kokybe, profesionalumu, taip pat kokybiška literatūra. A. Zemlickas ir E. Matuzevičius 1941 metų pabaigoje – 1942 metų pradžioje įkūrė knygyną, kuris turėjo ne tik prekiauti, bet ir spausdinti knygas. Šis laikotarpis buvo labai sunkus, nes vokiečių valdžia, okupavusi Lietuvą, visais įmanomais būdais trukdė atidaryti knygynus. Vilniuje, Vokiečių gatvėje, buvo atidarytas knygynas be leidimo (jis gautas tik po pusės metų) [21, 122].

Informacijos apie knygynų išsidėstymą sovietmečiu nėra daug. Albinas Vaičiūnas, istorikas, literatūros kritikas, Vilniaus centrinio knygyno direkcijos direktorius (nuo 1964 metų), 2013 metų gruodžio 2 dieną per interviu pateikė įdomios informacijos apie Vilniaus knygynus sovietmečiu iki knygynų privatizavimo 1994 metais. Anot A. Vaičiūno, knygynus buvo stengiamasi steigti kiekviename miesto rajone, šalia prekybos centrų, didžiųjų parduotuvių. Per pokalbį buvo įvardyta, kad Lietuvoje buvo dešimt – Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio, Šiaulių, Utenos, Alytaus, Marijampolės, Telšių ir Mažeikių – zonų, turėjusių jungtinius knygynus.

Vilniaus jungtinio knygyno zonai priklausė du miestai (Vilnius ir Druskininkai) ir penki rajonai: Vilniaus rajonas su dviem knygynais Nemenčinėje ir „miestelyje, kuris tuo metu buvo seniūnijos centras, Minsko kryptimi“ (pavadinimas A. Vaičiūno neįvardintas), Trakų rajonas, kuriame veikė penki knygynai (Trakų rajoninis, Grigiškių knygynas, Lentvario knygynas, Vievio knygynas ir Elektrėnų knygynas), Širvintų rajonas, kuris turėjo du knygynus (Širvintų rajoninis ir Musninkų knygynas), Šalčininkų rajonas – du knygynus (Šalčininkuose ir Eišiškėse) bei Varėnos rajonas taip pat turėjo du knygynus (Varėnos rajoninis ir Merkinės knygynas). Iki 1964 metų Vilniaus mieste buvo 20 knygynų. Po 1964 metų Vilniaus zonos jungtinį knygyną sudarė 44 knygynai, o Vilniaus mieste veikė 31 knygynas bei 79 knygų kioskai. Druskininkuose veikė du knygynai.

Minėti knygynai Vilniaus mieste buvo skirstomi į specializuotus ir nespacializuotus. A. Vaičiūnas pabrėžė, kad knygynų specializacijos buvo skirstomos į dar dvi rūšis. Pirmoji, žanrinė, specializacija, kai knygynai prekiaavo tik vienos rūšies leidiniais, pavyzdžiui, vien muzikos, dailės ar mokslo literatūra. Specializuotais knygynais taip pat buvo vadinami

ir tokie knygynai, kurie prekiaavo įvairių žanrų leidiniais, tačiau knygų prekybos salės neturėjo ir knygomis prekiaavo tik jas prenumeruodami (pavyzdžiui, knygynas *Knyga paštu*) arba knygas parduodavo prekybos kioskams ar mažiems įstaigų knygynėliams (neturėdami tiesioginio kontakto su galutiniu pirkėju). Didžiausias tų laikų Vilniaus miesto knygynas buvo *Vilniaus centrinis knygynas*. Šis knygynas buvo universalus, prekiaavo įvairių žanrų literatūra, siuntė knygas į užsienį – knygyne įsigytą literatūrą pirkėjas galėjo iš karto išsiųsti į kitą šalį.

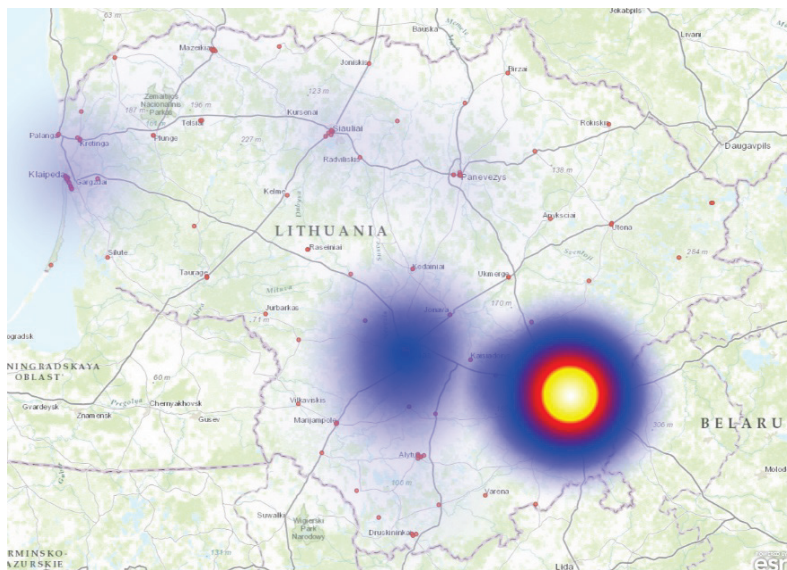
XVIII–XX amžiais Lietuvos knygų leidyboje ir prekyboje būta nemažai pakilimų ir nuosmukių. Dėl politinės, kultūrinės ir socialinės aplinkos veiksnių knygynų skaičius, knygų leidybos tiražai tai mažėjo, tai didėjo. Vis dėlto pastebimos didžiulės Lietuvos gyventojų, leidėjų, knyginių pastangos leisti knygas ir steigti jų prekybos vietas. Nepriklausomybės atgavimo išvakarėse, 1985 metais, anot V. Stonienės, visoje šalyje buvo 184 knygynai, taip pat veikė knygomis prekiaavę kioskai, kurių šalyje buvo dar 200. Iš minėto skaičiaus knygynų daugiausiai buvo įstaigų, prekiaujančių įvairia literatūra, tačiau buvo ir specializuotų knygynų, kurie platino tik vienos rūšies literatūrą [19, 90].

2. Knygynai Lietuvoje XXI amžiuje

XXI amžiaus pradžioje knygų leidybą ir prekybą ėmė stipriai veikti sparti informacinių komunikacinių technologijų raida. Knygynas jau nebėra vienintelė knygų prekybos vieta. Internetinės technologijos įgalino prekybininkus savo produkciją siūlyti internetiniuose knygynuose, taip leisdami skaitytojui įsigyti knygas nekeliant kojos iš namų. Netgi tradicinių knygynų savininkai ėmė siūlyti įsigyti knygas jiems priklausančiuose internetiniuose knygynuose už žemesnę kainą. Knygynai ėmė kurtis dideliuose prekybos centruose. Knygos pradėtos platinti degalinėse, maisto prekių parduotuvėse.

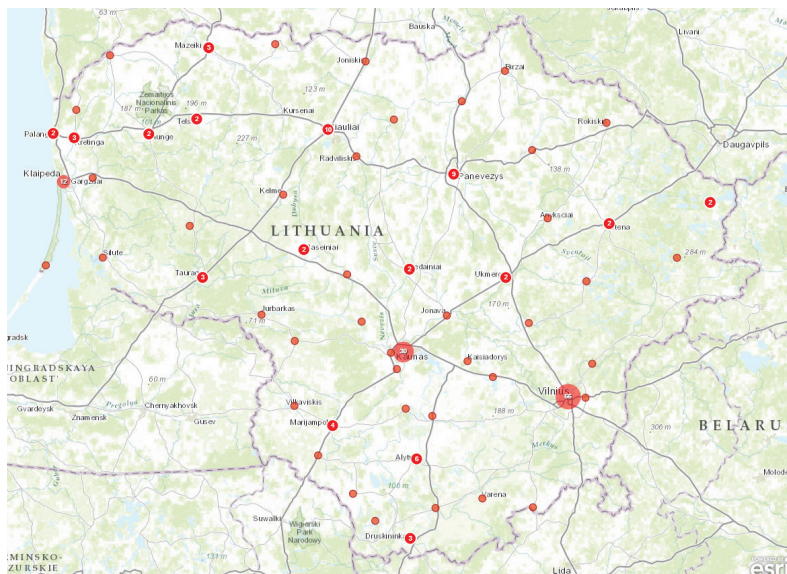
2.1. Knygynų skaičius Lietuvos savivaldybėse

Tyrimo metu nustatyta, kad 2013 metų pradžioje Lietuvoje buvo 207 knygynai (pasiskirstę 60 savivaldybių; 1 priedas). Sudarytas pasiskirstymo arba *karščio* žemėlapis (angl. *heatmap*) gerai vizualiai pavaizduoja Lietuvos vietas, kuriose knygynų susitelkę daugiausia (2 il. – mėlyna spalva pereinantį į geltoną). Akivaizdžiai matyti, kad daugiausia knygynų susitelkę daugiausiai gyventojų turinčioje vietoje, Vilniaus mieste, – beveik trečdalis visų Lietuvos knygynų. Kaunas yra gerokai blankesnis, o likę didieji miestai Klaipėda, Šiauliai ir Panevėžys – vos įžiūrimos dėmės.

2 il. Karščio žemėlapis: didžiausios knygynų sankaupos Lietuvos teritorijoje 2013 metų pradžioje

Detalesnį knygynų išsidėstymą galima matyti žemėlapyje, paruoštame panaudojant klasterizavimą (3 il.) – mažesniu kaip 8 km atstumu nutolę knygynai apjungiami į klasterį. Matome, kad Lietuvos teritorija yra gana tolygiai padengta pavienių knygynų, o jų didžiausios sankaupos yra didžiausiuose šalies miestuose.

3 il. Klasterizuotas knygynų pasiskirstymas Lietuvos teritorijoje 2013 metų pradžioje

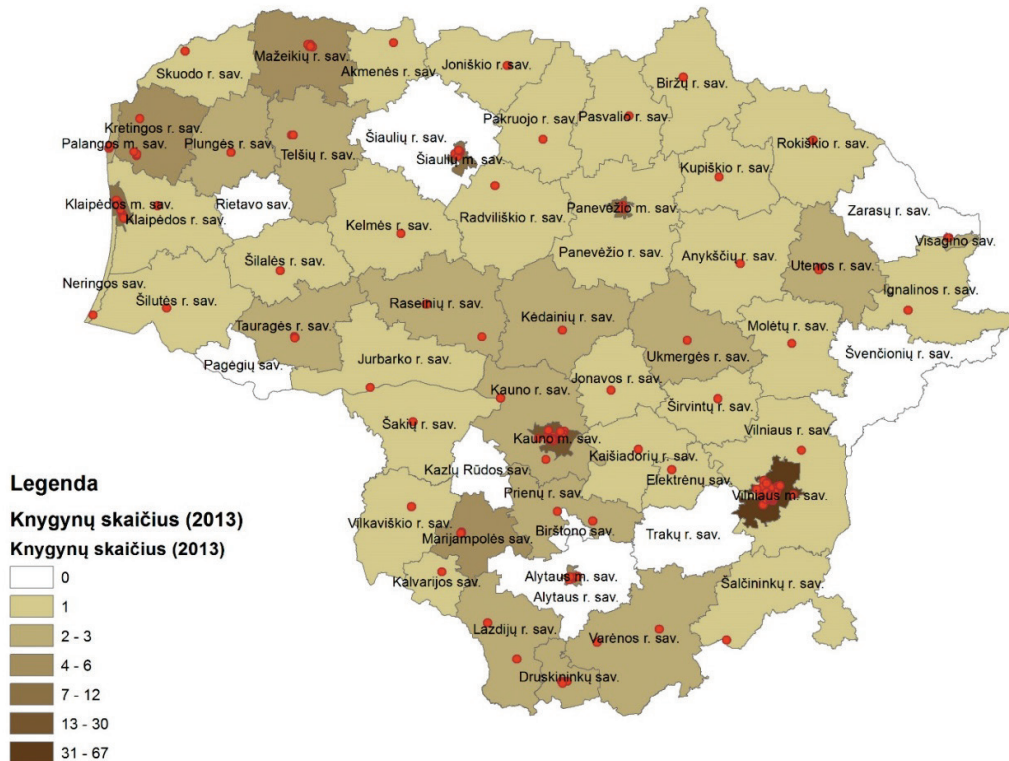
Siekiant aptikti vietas (savivaldybes), kuriose knygynų yra daug, o kuriose jų trūksta, sudaryta Lietuvos savivaldybių ir jose esančių knygynų skaičiaus lentelė (1 lentelė) bei žemėlapis, kuriame spalvomis vizualiai pavaizduotas knygynų skaičius Lietuvos savivaldybėse (4 il.). Matome, kad daugiausiai knygynų yra didžiausią gyventojų skaičių turinčiose miestų savivaldybėse: Vilniaus miesto savivaldybėje (67), Kauno miesto savivaldybėje (30), Klaipėdos miesto savivaldybėje (12), Šiaulių miesto savivaldybėje (10) bei Panevėžio miesto savivaldybėje (9).

1 lentelė. Knygynų skaičius savivaldybėse 2013 metais

Savivaldybė	Knygynų skaičius
Vilniaus m. sav.	67
Kauno m. sav.	30
Klaipėdos m. sav.	12
Šiaulių m. sav.	10
Panevėžio m. sav.	9
Alytaus m. sav.	6
Mažeikių r. sav.	5
Marijampolės sav.	4
Kretingos r. sav.	4
Druskininkų sav., Kauno r. sav., Raseinių r. sav., Tauragės r. sav.	po 3
Kėdainių r. sav., Lazdijų r. sav., Palangos m. sav., Plungės r. sav., Prienų r. sav., Telšių r. sav., Ukmergės r. sav., Utenos r. sav., Varėnos r. sav., Visagino sav.	po 2
Akmėnės r. sav., Anykščių r. sav., Biržų r. sav., Elektrėnų sav., Ignalinos r. sav., Jonavos r. sav., Joniškio r. sav., Jurbarko r. sav., Kaišiadorių r. sav., Kalvarijos sav., Kelmės r. sav., Klaipėdos r. sav., Kupiškio r. sav., Molėtų r. sav., Neringos sav., Pakruojo r. sav., Panevėžio r. sav., Pasvalio r. sav., Radviliškio r. sav., Rokiškio r. sav., Skuodo r. sav., Šakių r. sav., Šalčininkų r. sav., Šilalės r. sav., Šilutės r. sav., Širvintų r. sav., Vilkaviškio r. sav., Vilniaus r. sav.	po 1
Alytaus r. sav., Birštono sav., Kazlų Rūdos sav., Pagėgių sav., Rietavo sav., Šiaulių r. sav., Švenčionių r. sav., Trakų r. sav., Zarasų r. sav.	knygynų nėra

Duomenys rodo, kad Lietuvoje yra devynios savivaldybės iš šešiasdešimties, kuriose knygynų visai nėra (1 lentelė; 4 il.). Matyti, kad knygynų visai nėra naujai (po 2009 metų reformos) įkurtose savivaldybėse (Kazlų Rūdos sav., Pagėgių sav., Rietavo sav.), o dviejose naujai įkurtose savivaldybėse (Elektrėnų sav. ir Kalvarijos sav.) yra po vieną knygyną. Šių naujai suformuotų savivaldybių rajono centrai yra nedideli miesteliai, neturintys tradicijų būti tam tikros teritorijos centru, tad tikėtina, kad tai padarė įtaką ir knygynų nebuvimui juose. Pažymėtina, kad daugelis savivaldybių, kuriose nėra knygynų, yra mažai nutolusios nuo regionų centrų arba didžiųjų Lietuvos miestų. Galima manyti, kad knygynai tose savivaldybėse nėra atidaromi, nes gyventojai, tikėtina, ir dirba ir apsiperka regiono centruose ar didžiuosiuose Lietuvos miestuose. Tarp 28 savivaldybių, kuriose yra tik po 1 knygyną, vyrauja rajonų savivaldybės. Yra du atvejai, kai miesto

savivaldybė turi knygynus, tačiau gaubiančiojoje rajono savivaldybėje jų nėra: Alytaus ir Šiaulių miesto savivaldybės turi atitinkamai 6 ir 10 knygynų, kai tuo tarpu Alytaus ir Šiaulių rajono savivaldybės neturi nė vieno. Tikėtina, kad šių savivaldybių gyventojai apsipera regiono centruose – Alytaus ir Šiaulių miestuose.

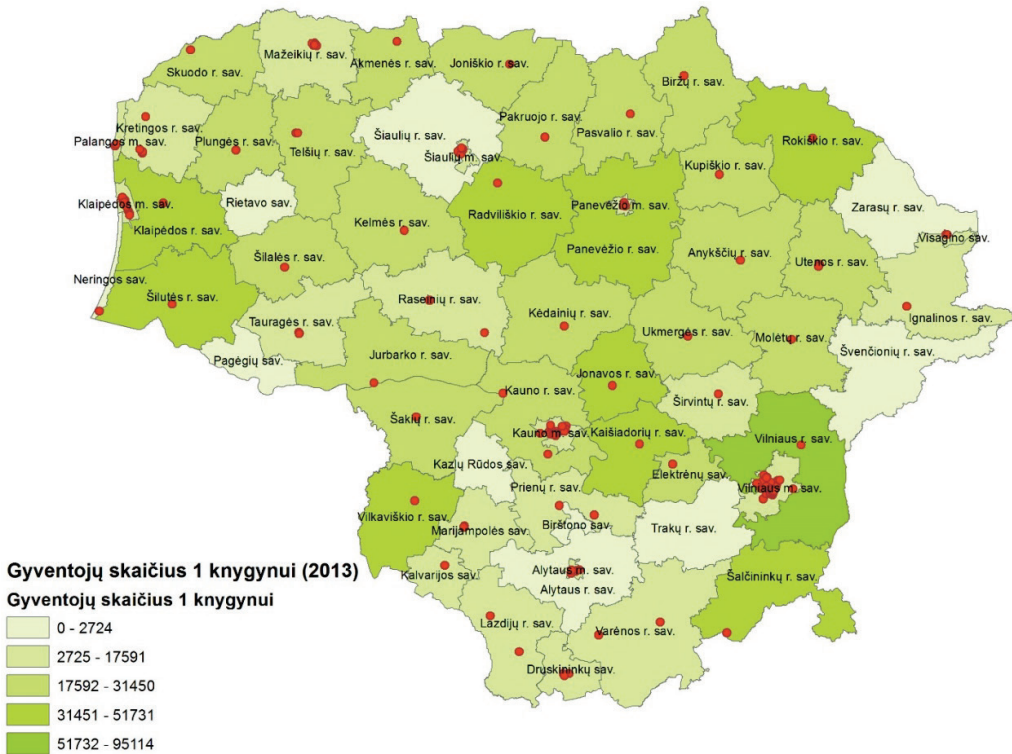

4 il. Knygynų skaičius Lietuvos savivaldybėse 2013 metais

2.2. Gyventojų skaičius ir knygynų santykis savivaldybėse

2013 metų pradžioje Lietuvoje buvo beveik 3 mln. gyventojų. Palyginę savivaldybių gyventojų skaičių ir jose esančių knygynų skaičių gauname, kad **vidutiniškai vienam Lietuvos knygynui tenka 14 393 gyventojai**. Daugiausia gyventojų gyvena Vilniaus miesto savivaldybėje (0,54 mln., penktadalis Lietuvos gyventojų) [15], knygynų čia taip pat daugiausia – 67.

Išanalizavus gautus duomenis matyti, kad vienam knygynui skirtinguose miestuose ar rajonuose tenka labai skirtingas skaičius žmonių (5 il).

5 il. Gyventojų skaičius vienam knygynui Lietuvos savivaldybėse 2013 metais

Vilniaus rajono savivaldybės knygynui tenka didžiausias skaičius žmonių, lyginant su visais Lietuvos knygynais (2 lentelė). Tačiau galima daryti prielaidą, kad Vilniaus rajono gyventojai paprastai dirba ir apsiperka Vilniaus mieste, tad faktiškas aptarnaujamų pirkėjų skaičius gali būti kitoks. 3 lentelės duomenys rodo, kad mažas gyventojų skaičius vienam knygynui dar ne visada kliūtis egzistuoti knygynui.

2 lentelė. Lietuvos savivaldybės, kuriose vienam knygynui tenka daugiausiai gyventojų (mažiausia konkurencija)

Savivaldybė	Gyventojų skaičius vienam knygynui
Vilniaus r. sav.*	95114
Klaipėdos r. sav.*	51731
Jonavos r. sav.	45195
Šilutės r. sav.	43440
Vilkaviškio r. sav.	41163
Radviliškio r. sav.	40658

* – rajonų savivaldybės, kurios gaubia didelius centrus – miestų savivaldybes

3 lentelė. Lietuvos savivaldybės, kuriose vienam knygynui tenka mažiausiai gyventojų (didžiausia konkurencija)

Savivaldybė	Gyventojų skaičius vienam knygynui
Neringos sav.	2724
Druskininkų sav.	7094
Palangos m. sav.	7698
Vilniaus m. sav.	8041
Alytaus m. sav.	9575
Kretingos r. sav.	10184

Atskirai paanalizuokime didžiųjų Lietuvos miestų savivaldybėse esančių knygynų skaičių. Iš 4 lentelėje pateiktų duomenų matome, kad vidutinis gyventojų skaičius vienam knygynui didžiuosiuose miestuose yra panašus – visur jis yra mažesnis už Lietuvos vidurkį. Didžiausia konkurencija (vienas knygynas aptarnauja mažiausią gyventojų skaičių) yra Vilniuje (8041 gyventojai vienam knygynui) ir tai suprantama: Vilniaus gyventojai Lietuvoje turi didžiausią perkamąją galią, tad šis miestas patrauklus knygynų savininkams. Mažiausia konkurencija yra Klaipėdoje (13 241 gyventojas vienam knygynui). Kauno, Šiaulių ir Panevėžio miestų situacija beveik vienoda – vienas knygynas aptarnauja per 10 tūkst. gyventojų.

4 lentelė. Knygynų statistika didžiausiose Lietuvos savivaldybėse

Savivaldybė	Gyventojų skaičius (2013)	Knygynų skaičius (2013)	Gyventojų skaičius 1 knygynui	Vidutinis asortimento dydis
Vilniaus m. sav.	538747	67	8041	9217
Kauno m. sav.	307498	30	10250	6003
Klaipėdos m. sav.	158891	12	13241	12500
Šiaulių m. sav.	106847	10	10685	8944
Panevėžio m. sav.	97589	9	10843	7000

Žinodami vidutinį vieno Lietuvos knygyno aptarnaujamų gyventojų kiekį pažvelkime į savivaldybes, kuriose knygynų nėra. Nors Zarasų (17 715 gyventojai) ir Švenčionių (26 880) savivaldybių gyventojų skaičius ir viršija vidutinį vieno knygyno aptarnaujamų gyventojų kiekį, jos turi rajonų centrus be knygynų – tyrimo metu rasti duomenys apie prieš kelerius metus veikusių knygynus, tačiau šiuo metu jau nebeveikiančius. Panašu, kad šių savivaldybių gyventojai savo buvusiuose knygynuose pirkto tiek mažai, kad knygynai negalėjo išsilaikyti. Jei knygynų duomenis palygintume su žurnalo *Veidas* paskelbtais savivaldybių reitingais [6], matome tam tikrą koreliaciją: savivaldybės be knygynų yra apatinėse reitingo eilutėse (Zarasų sav. reitinge užima 58 vietą iš 60, Alytaus raj. – 53, Pagėgių sav. – 48). Reitingą sudaro daug parametru, tačiau su užimama savivaldybės vieta labiausiai sutampa socialinių pašalpų gavėjų 1 tūkst. gyventojų rodiklis. Daugiau-

siai tokių gavėjų taip pat yra savivaldybėse, kurios yra paskutinėse reitingo vietose ir visiškai neturi arba turi po vieną knygyną. Tad galima išvelgti tendenciją: kuo daugiau gaunančiųjų pašalpas, tuo mažiau toje vietoje reikalingas knygynas.

Gan išskirtinė Trakų rajono situacija. Rajonas minėtame savivaldybių reitinge užima net 12 vietą, jame gyvena net 33 943 gyventojų (lyg ir pakaktų erdvės 2 ir daugiau knygynams), bet knygyno nėra nė vieno. Panašu, kad čia veikia Vilniaus faktorius – Trakai yra netoli Lietuvos sostinės, tad veikiausiai Trakų rajono gyventojai atvažiuoja ir dirbti, ir apsipirkti ten. Pagėgių (9 166 gyventojai), Rietavo (8 419 gyventojų) savivaldybėse gyventojų skaičius mažesnis nei vidutinis Lietuvos knygyno aptarnaujamų gyventojų kiekis, ir knygynų juose nėra. Šių savivaldybių gyventojus, tikėtina, aptarnauja Tauragės ar Šilutės rajonų knygynai, esantys gerokai didesniuose rajonų centruose, kur gyventojai, matyt, įpratę vykti apsipirkti.

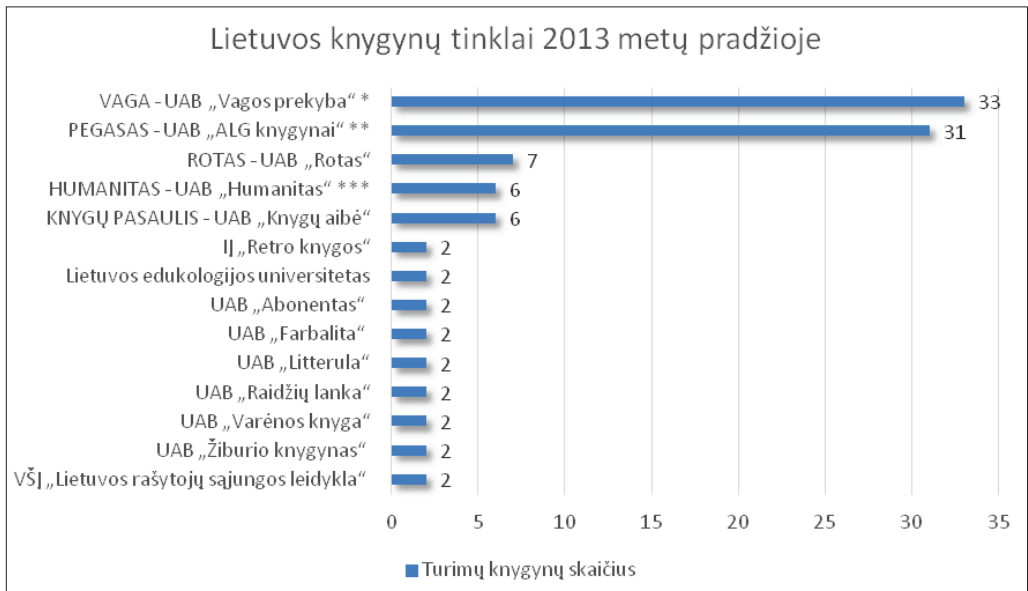
Išskirtiniai atvejai yra kurortinių miestų savivaldybės. Pavyzdžiui, Neringos savivaldybė, kurioje gyvena vos 2 724 gyventojai (tai yra pati mažiausia savivaldybė Lietuvoje pagal gyventojų skaičių), turi vieną knygyną. Tikėtina, kad jis išsilaiko iš ypač vasaros laikotarpiu suvažiuojančių ilgalaikių poilsiautojų. Tuo tarpu, nors Birštono savivaldybėje gyvena beveik du kartus daugiau žmonių nei Neringos savivaldybėje (4 476 žmonės), knygyno nėra nė vieno. Ko gero, įtaką daro kurorto dydis – tai bene mažiausias Lietuvos kurortas su vis dar menkai išvystyta paslaugų infrastruktūra. Kurortinėms Druskininkų (3 knygynai) ir Palangos (2 knygynai) miesto savivaldybėms vienam knygynui tenka apie 7 000 gyventojų – tai taip pat gerokai mažesnis skaičius už vidutinį. Panašu, kad mažą gyventojų skaičių kompensuoja atvykstantys poilsiautojai – į minėtus kurortus paprastai vykstama ilgesniam laikui (savaitgaliui ar visai savaitei), tad spėjama užsukti ir į knygynus. Kitaip yra Anykščiuose. Nors Anykščiai kartais vadinami literatūros sostine, tačiau joje tėra vienas knygynas, aptarnaujantis 27 526 gyventojus ir miesto svečius (pagal gyventojų skaičių ten galėtų būti du knygynai). Tikėtina, kad čia veikia du faktoriai. Pirmas – ekonominis: Anykščių sav. užima paskutinę vietą savivaldybių reitinge, joje vienas iš didžiausių socialines pašalpas gaunančių skaičius bei didžiausias pensininkų skaičius, tad gyventojų perkamoji galia bene mažiausia Lietuvoje. Antras faktorius – tai specifinis vienos dienos kurorto statusas. Nors turistų rajonas sulaukia nemažai, bet tai kurortas, į kurį dažniausiai važiuojama vienai dienai, be nakvynės, tad knygoms pirkti nelieka nei laiko, nei poreikio.

2.3. Knygynų tinklai

Analizuojant knygynų duomenis buvo nustatyta jų priklausomybė knygynų tinklams. Didžiausi ir daugiausiai filialų Lietuvoje turintys knygynų tinklai yra *Vaga* (UAB „Vagos prekyba“, įkurta 1997 metais) ir *Pegasas* (UAB „ALG knygynai“, įkurta 2003). Šių tinklų knygynai gana tolygiai pasiskirstę po visą Lietuvos teritoriją. 2013 metų pradžioje *Vaga* jų turėjo po 33, *Pegasas* – 31 knygyną. Trylika *Vagos* tinklo ir keturi *Pegaso* knygynai veikia franšizės pagrindu ir dauguma jų yra mažesniuose Lietuvos miestuose. Abu šie

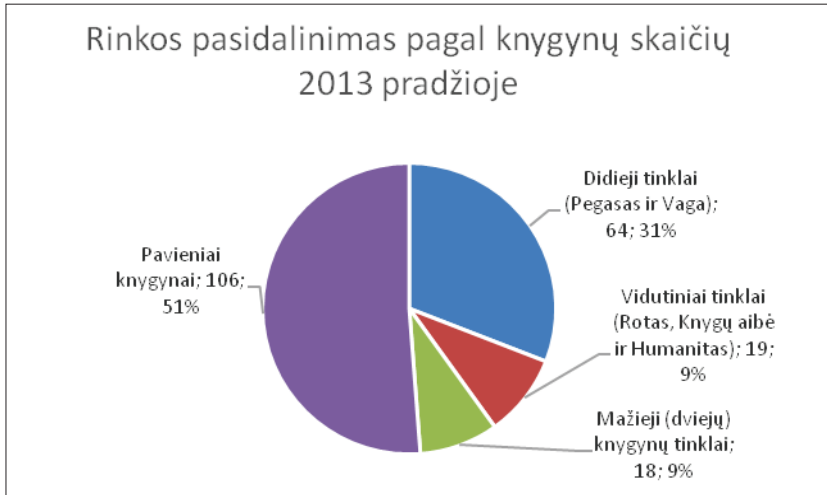
tinklai priklauso įmonių grupėms, kurios turi ir knygų leidyklas (*Vaga* ir *Alma littera*). Remiantis knygynų pateiktais trumpais veiklos aprašymais matyti, kad šių tinklų veiklos kryptys yra tokios pačios, knygynų asortimentas panašus. Abu šie didieji knygynų tinklais nemažai knygynų turi atidarę prekybos centrų patalpose. Juose žmonių srautai per dieną yra sąlyginai dideli, tad knygyno sėkmei sąlygos palankios.

Be šių dviejų didžiųjų tinklų, Lietuvoje yra ir daugiau įmonių, kurios valdo daugiau nei vieną knygyną. Galima išskirti tris vidutinio dydžio tinklus: *Rotas* (UAB „Rotas“ priklauso 7 knygynai), *Knygų pasaulis* (UAB „Knygų aibė“ priklauso 6 knygynai) ir *Humanitas* (UAB „Humanitas“ priklauso 6 knygynai). Beje, tyrimo metu UAB „ALG knygynai“ buvo paskelbusi apie ketinimą įsigyti *Humanito* knygynų tinklą. Taip pat yra 9 mažų knygynų tinklų savininkai, kuriems priklauso po du knygynus (IĮ „Retro knygos“, Lietuvos edukologijos universitetas, UAB „Abonentas“, UAB „Farbalita“, UAB „Litterula“, UAB „Raidžių lanka“, UAB „Varėnos knyga“, UAB „Žiburio knygynas“, VŠĮ „Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla“). Tinklams priklausančių knygynų skaičiai pateikti 6 paveiksle.

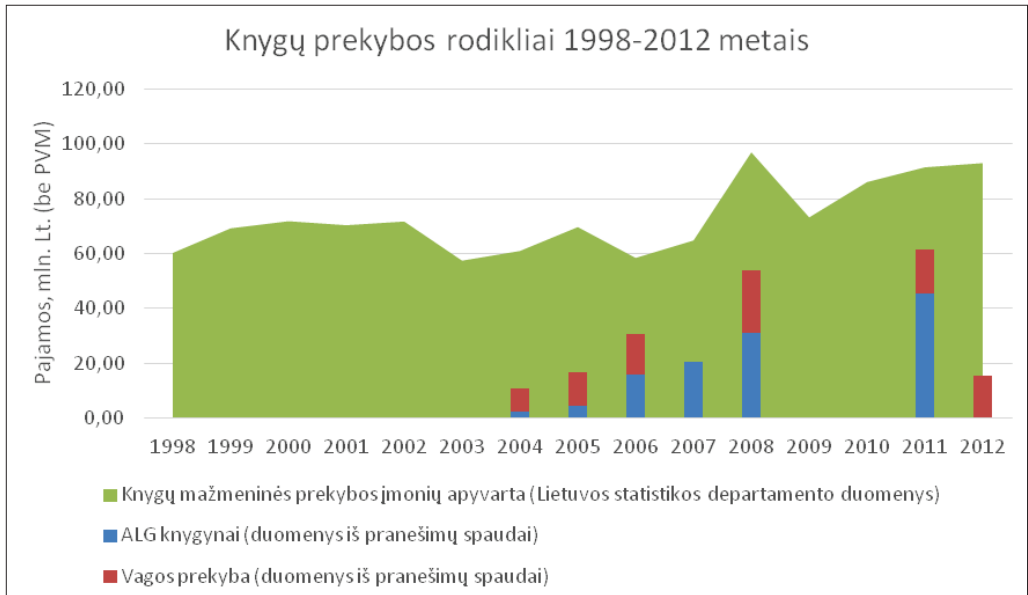
6 il. Lietuvos knygynų tinklai 2013 metų pradžioje

Analizuojant knygynų rinką pagal turimų knygynų skaičių (7 il.) matome, kad abu didieji tinklai (*Pegasas* ir *Vaga*) pagal knygynų skaičių turi 31 procentus visos rinkos, vidutiniai ir mažieji tinklai turi dar po 9 procentus rinkos, tuo tarpu pavieniai knygynai sudaro apie 51 procentą rinkos skaičiuojant pagal knygynų skaičių.

7 il. Rinkos pasidalijimas pagal knygynų skaičių 2013 metų pradžioje

Lyginant knygynų tinklų dalį rinkoje pagal pajamas yra kitokia situacija. Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2013 m. liepos mėn., palyginti su 2012 m. liepos mėn., tarp mažmeninės prekybos įmonių didžiausia apyvarta buvo specializuotų knygynų. Ji padidėjo 26, 4 proc. (bendra mažmeninės prekybos įmonių apyvarta (be PVM) didėjo 7, 9 procento) [10]. Matome (8 il.), kad knygų mažmeninė prekyba beveik pasiekė prieš krizinį (2008 metais – 96,74 mln. Lt) lygį ir 2012 metais siekė 92, 85 mln. lt. Galime įvertinti dviejų didžiųjų tinklų rinkos dalį skaičiuojant pajamomis. Ta dalis nuosekliai didėja nuo 2004 metų, kai *ALG knygynai* ir *Vagos prekyba* pradėjo intensyvią plėtrą. 2011 metais *ALG knygynai* pajamos sudarė 50 proc., o *Vagos prekybos* pajamos sudarė 17,5 proc. nuo visos mažmeninės knygų rinkos prekybos pajamų. Apskritai tais metais abu tinklai užėmė 67, 5 proc. – du trečdalius rinkos. Reikia atkreipti dėmesį, kad lyginami skirtingi duomenų šaltiniai: visos mažmeninės knygų rinkos duomenys yra Lietuvos statistikos departamento [4], o knygynų tinklų – jų pačių spaudos pranešimuose skelbti duomenys. Įdomu pastebėti, kad kriziniais metais (2009–2010) abu tinklai duomenų apie pajamas neskelbė – tikėtina, kad tuo metu pajamos krito. Duomenų už 2012 metus kol kas nepaskelbė ir *ALG knygynai*.

8 il. Knygų prekybos rodikliai 1998–2012 metais

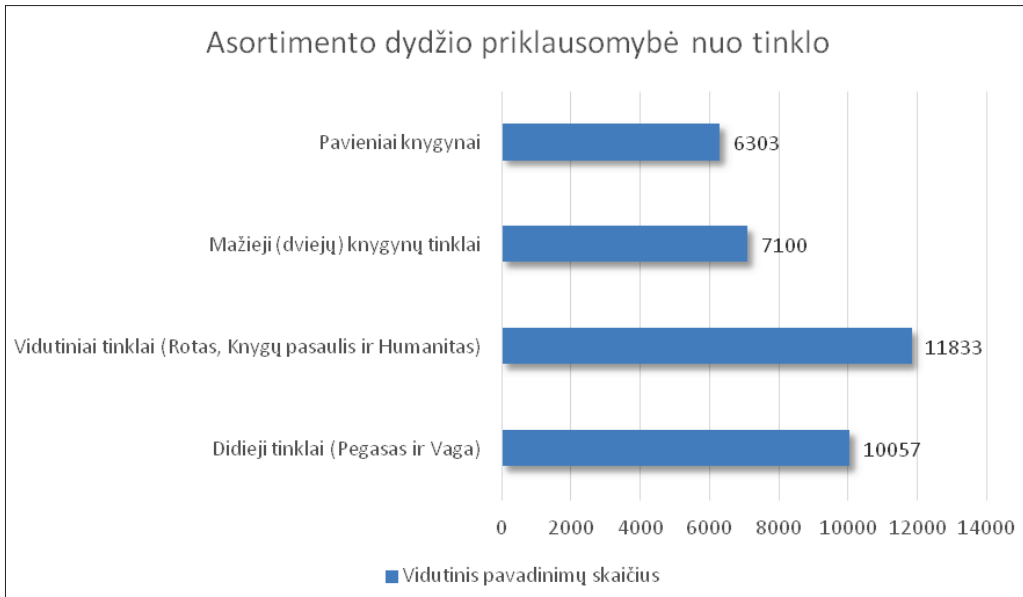
2.4. Knygynų asortimento dydis

Gauti rezultatai rodo, kad vidutinis asortimentas Lietuvos knygynuose – apie 9 tūkst. knygų pavadinimų. Reikia atsižvelgti į tai, kad asortimento dydis nustatyti tik apie 60 proc. visų knygynų, tad skaičiuojant vidutinį asortimento dydį gali būti paklaida. Taip pat pasitaikė atvejų, kad kai kurie knygynai neteisingai interpretuodavo klausimą „Kiek skirtingų pavadinimų knygų šiuo momentu turite prekyboje?“ ir netiksliai apibūdindavo savo asortimento dydį. Taip pat šiame tyrime nebuvo tirta kokybinė asortimento sudėtis, tik kiekybinė.

Paanalizuokime knygynų vidutinį asortimento dydį didžiausiuose Lietuvos miestuose (žr. 4 lentelę). Iš lentelėje pateiktų rezultatų matome, kad lyginant 5 didžiausius Lietuvos miestus, didžiausio asortimento knygynų yra Klaipėdoje, tuomet Vilniuje, Šiauliuose, Panevėžyje ir Kaune. Asortimentų dydis neatitinka miestų dydžių. Nors Vilnius yra didžiausias Lietuvos miestas pagal gyventojų skaičių, jame yra daugiausiai knygynų, tačiau pagal vidutinį asortimento dydį jis užima antrąją vietą po Klaipėdos. Sudėtinga be papildomų tyrimų paaiškinti Kauno knygynų asortimento mažumą ir Klaipėdos knygynų asortimento didumą. Vienas iš veiksnių galėtų būti tai, kad Klaipėdoje yra vos keli (3 iš 12) mažesni, tinklams nepriklausantys knygynai, o tyrimo duomenys rodo, kad tokių knygynų asortimentas statistiškai mažesnis. Galbūt tai mažesnės konkurencijos ar Mažosios Lietuvos krašto tradicijų pasekmė? Kaunas, būdamas antras pagal dydį ir knygynų skaičių miestas, pagal vidutinį asortimento dydį knygynų penketuke užima

paskutiniąją vietą. Vienas iš paaiškinimų galėtų būti didesnis mažų knygynų skaičius (13 iš 30). Nors Vilniuje yra panaši mažųjų knygynų proporcija kaip Kaune (32 iš 67), tačiau Vilniuje taip pat yra ir didžiausius asortimentus turintys knygynai Lietuvoje.

Analizuojant knygyno asortimento dydžio priklausomybę nuo tinklo dydžio, kuriam knygynas priklauso (9 il.), matome, kad didžiausią vidutinį asortimentą (vidutiniškai 11833 knygų pavadinimų) galime rasti vidutinio dydžio tinkluose – *Roto*, *Knygų pasaulio* ir *Humanito* knygynuose. Didžiųjų tinklų knygynai gali pasiūlyti kiek mažiau, vidutiniškai po 10057 pavadinimų knygų. Dar mažesnius asortimentus turi mažieji (dviejų) knygynų tinklai ir pavieniai knygynai.

9 il. Lietuvos knygynų asortimento dydžio priklausomybė nuo knygynų tinklo 2013 metų pradžioje

32 Lietuvos knygynai pirkėjams gali pasiūlyti didesnę nei vidutinį asortimentą – apie 10–20 tūkst. skirtingų knygų pavadinimų (tokį intervalą pasirinko patys knygynai). Didžioji knygynų dalis (16) yra įsikūrę Vilniuje. Didžiausią asortimentą turintis knygynas yra ir didžiausią prekybos plotą (apie 2, 7 tūkst. kv. km.) visose Baltijos šalyse turintis *Pegaso* tinklo knygynas Vilniaus *Akropolio* prekybos ir pramogų centre (Ozo g. 25, Vilnius) – apie 15 tūkst. skirtingų knygų pavadinimų. Šis knygynas dar labiau praplečia jau įprastą knygyno – kanceliarinių ar knygyno ir kavinės derinį – pradeda prekiauti susijusiomis produktų grupėmis. Jo asortimente didelis ne tik knygų (tarp jų ir knygų užsienio (rusų ir anglų) kalbomis) asortimentas, bet šalia kanceliarijos atsiranda ir numizmatikos, dailės priemonių skyriai, įvairūs lavinantieji žaislai.

Mažiausią knygų pavadinimų skaičių turintis knygynas taip pat yra įsikūręs Vilniuje – tai Valstybės biudžetinė įstaiga *Lietuvos statistikos departamentas*, jo lentynose yra tik 39 knygų pavadinimai. Knygyne parduvinėjama tik Lietuvos statistikos departamento spausdinti leidiniai, čia yra biblioteka, kurioje maždaug 10 000 leidinių iš skirtingų 35 pasaulio šalių, tačiau tomis knygomis nėra prekiaujama ir jomis naudotis galima tik bibliotekos-knygyno patalpose. *Lietuvos biblijos draugijos knygynas* turi 135 knygų pavadinimus, jis įsikūręs taip pat Vilniuje. Trečiasis mažiausią asortimentą turintis knygynas yra, kaip jie patys save apibūdino, mažas katalikiškas knygynas Špitolė, įsikūręs Kretingoje. Lietuvoje yra 12 knygynų, kurių asortimento dydis yra 500 ir mažiau knygų pavadinimų (5 lentelė).

5 lentelė. Mažųjų knygynų asortimento dydis

Knygynas	Savivaldybė	Asortimento dydis
Lietuvos statistikos departamentas	Vilniaus. m. sav.	39
Lietuvos biblijos draugijos knygynas	Vilniaus. m. sav.	135
Špitolė	Kretingos raj. sav.	200
Aleksandro Stulginskio universiteto knygynas	Kauno raj. sav.	iki 500
Angevida	Kauno m. sav.	iki 500
DijanosPenkauskienės parduotuvė	Raseinių raj. sav.	iki 500
Lietuvos rašytojų sąjungos leidyklos knygynas	Vilniaus. m. sav.	iki 500
Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro knygynas	Vilniaus. m. sav.	iki 500
Reformatų knygynas	Vilniaus. m. sav.	iki 500
Rūdninkų knygynas	Vilniaus. m. sav.	iki 500
Teisinės informacijos departamento knygynas	Vilniaus. m. sav.	iki 500
Vilniaus dailės akademijos knygynas	Vilniaus. m. sav.	iki 500

Daugiausiai (aštuoni) mažųjų knygynų yra Vilniaus miesto savivaldybėje. Po vieną yra Kauno miesto, Kauno rajono, Raseinių rajono bei Kretingos rajono savivaldybėse. Knygynai, kurių asortimentą sudaro 500 ir mažiau knygų pavadinimų, daugiausiai yra institucijų arba draugijų, juose prekiaujama tų institucijų ar draugijų išleistomis knygomis, šie knygynai gali būti vadinami specializuotais dėl parduodamų leidinių pobūdžio. Tokie knygynai yra labai priklausomi nuo institucijos, departamento ar kitos įstaigos, kurioms jie priklauso, nes patys būdami savarankiški ir parduodantys tik vienos institucijos leidinius jie veikiausiai neišsilaikytų, tačiau būdami kaip papildoma organizacijos veikla gali egzistuoti. Be to, galima daryti prielaidą, kad tai yra patogiu ir pirkėjui, nes norėdamas įsigyti tam tikros organizacijos leidinį, tarkim Lietuvos Statistikos departamento, jis žino, kur jam kreiptis, kad tokį leidinį įsigytų. Mažųjų knygynų sąrašas yra trys knygynai, kurie priklauso privatiems asmenims. Pavyzdžiui, vienas jų *Rūdninkų knygynas*, kaip teigiama, orientuojasi į išskirtinio skonio skaitytoją ir parduoda tik rinktines, aukštą vertę turinčias knygas.

2.5. Knygynų pobūdis

Remiantis surinktais duomenimis galima pastebėti, kad visi Lietuvoje esantys 207 knygynai dažniausiai prekiauja ne tik knygomis. Dažnas knygynas šalia knygų pirkėjui gali pasiūlyti ir kanceliarinių prekių, taip pat pratybų sąsiuvinį moksleiviams, žemėlapių, atvirukų, skirtukų ir kitų smulkių prekių. Tokias prekes parduoda ir didžiuosiuose, ir mažuosiuose miestuose esantys knygynai, nesvarbu, koks jų dydis. Dauguma prekių, kurias galima rasti knygynuose, yra susijusios su knyga, žiniomis, mokymusi. Tačiau pasitaiko, kad knygyne galima įsigyti dovanėlių kūdikio gimimo proga, galvosūkių, stalo žaidimų, reikmenų kompiuterių ekranams prižiūrėti, kompaktinių plokštelių. *Pegaso* tinklo knygynai siūlo įsigyti ir suvenyrinių puodelių, dantų šepetėlių laikiklių, šokolado ir netgi augalų sėklų, kurios parduodamos kaip suvenyras dovanų pakuotėje. Yra knygynų (ypač priklausančių *Vagos* tinklui), kurie veikia kartu su kavą siūlančiomis įmonėmis. Panevėžio rajone, Ramygaloje, veikiantis knygynas Šviesva ne tik prekiauja knygomis, tačiau siūlo ir unikalią paslaugą – knygų nuomą. Čia galima išsinuomoti knygą, kaip teigiama, net ir pačią naujausią ir brangiausią, vos už du litus. Knygynas vieną savo patalpų sieną skyrė parodoms, tad knygyno lankytojai gali ne tik įsigyti ar išsinuomoti reikiamą leidinį, bet taip pat ir pažiūrėti į menininkų sukurtus darbus.

Dauguma Lietuvos knygynų siūlo įvairaus žanro knygų: grožinės literatūros, mokslinės literatūros, mokyklinių vadovėlių, laisvalaikio literatūros, meno albumų, enciklopedijų, literatūros užsienio kalbomis. Kai kurie knygynai, paprastai įsikūrę didžiuosiuose šalies miestuose, yra specializuoti, jie prekiauja tik antikvarinėmis knygomis (*Lofanta* Kaune, *Knygos namai* Vilniuje), aukštos meninės vertės knygomis (*Rūdininkų knygynas* Vilniuje), ezoterine literatūra (*Ezoterinės literatūros knygynas ir Ezoterinis centras AUM* Kaune, *Zodiakas* Vilniuje ir *Zodiakas* Panevėžyje), natų knygomis (*Natų knygynas* Vilniuje) ar teisine literatūra (*Teisinės informacijos departamento knygynas* Vilniuje). Religine literatūra prekiauja knygynas *Knygų klėtis* Mažeikiuose, *Panevėžio vyskupijos katechetikos centro knygynas* Panevėžyje, *Lietuvos biblijos draugijos knygynas* ir *Reformatų knygynas* Vilniuje. Naudotomis knygomis prekiaujama didžiuosiuose Lietuvos miestuose Vilniuje (*Knygavisiems.lt*, *Knygos namai*, *Mint Vinetu*), Kaune (*Žmonių knygos*), Klaipėdoje (*Retro knygos*), Šiauliuose (*Sielai*) ir Panevėžyje (*Perskaitytų knygų geras knygynas*).

Knygynų tinklas *Knygų pasaulis*, kurį valdo įmonė UAB „Knygų aibė“, visuose šešiuose savo knygynuose prekiauja tik literatūra rusų kalba, tokie jų knygynai yra Vilniuje, Visagine ir Klaipėdoje. Didžiausias knygomis rusų kalba prekiaujantis knygynas *Homosapiens* yra Vilniuje. Literatūros rusų kalba poreikis šiose Lietuvos vietovėse yra didžiausias, nes būtent čia gyvena daugiausia rusakalbių žmonių. Taip pat yra knygynų, kurie prekiauja knygomis lenkų kalba, jie įsikūrę Vilniuje (*Elephas*, *Ninora*) ir Eišiškėse (*Polskaksiegarnia w Ejszyszkach*).

Išvados

1. Atlikus surinktų duomenų apie knygynus analizę nustatyta, kad 2013 metų pradžioje Lietuvoje buvo 207 veikiančios knygynai. Šis skaičius yra momentinis situacijos atvaizdas, nes knygynų atsiradimas ir išnykimas yra nuolatinis procesas.
2. Nors iš pirmo žvilgsnio geografiškai Lietuvos teritorijoje knygynai išsidėstę gana tolygiai (priklausomai nuo gyventojų skaičiaus), tačiau tyrimo duomenys parodė, kad knygynų buvimas arba nebuvimas susijęs ir su ekonominiais tam tikrų savivaldybių rodikliais. Savivaldybėse, kuriose yra santykinai didelis socialinių pašalpų gavėjų ir pensininkų skaičius, knygynų yra gerokai mažiau nei ekonomiškai stipresnėse savivaldybėse.
3. Yra savivaldybių, neturinčių knygynų. Šio reiškinio priežastys įvairios. Knygynų nebuvimą sąlygoja geografinė situacija – netoli savivaldybių be knygynų (Trakų raj., Alytaus r. sav., Šiaulių raj.) yra didelių miestų savivaldybės. Prasta savivaldybių ekonominė būklė ir maža jų gyventojų perkamoji galia taip lemia knygynų nebuvimą tose savivaldybėse (Švenčionių raj., Zarasų raj., Anykščių raj.), kuriose gyventojų skaičius viršija vidutinį vieno Lietuvos knygyno aptarnaujamų gyventojų skaičių ir šalia nėra didelio miesto savivaldybės. Trečia priežastis – tiesiog per mažas gyventojų ir knygynų lankytojų skaičius (Birštono sav.) arba naujai įkurtos savivaldybės yra labai mažos (Kazlų Rūdos, Pagėgių, Rietavo savivaldybės).
4. Lyginant penkis didžiausius Lietuvos miestus pastebėta, kad didžiausia konkurencija dėl pirkėjų yra Vilniuje, o mažiausia – Klaipėdoje.
5. Didžiausią knygų asortimentą siūlo didžiųjų ir vidutinių tinklų knygynai. Tuo tarpu mažieji knygynai, kurie dažnai parduoda tam tikros tematikos knygas, turi mažesnę asortimentą. Didžiausiu Lietuvos knygynu galima laikyti *Pegaso* knygyną Vilniuje (Ozo g. 25). Jis siūlo apie 15 tūkst. knygų pavadinimų.
6. Daugiausiai knygynų veikia Vilniaus mieste – beveik trečdalis visų Lietuvos knygynų. Pagal jų pavadinimų skaičių čia veikia daugiausia didžiųjų (siūlančių apie 15 tūkst. knygų pavadinimų), taip pat ir mažųjų (siūlančių iki 500 knygų pavadinimų) knygynų. Kaune telkiasi vidutinio dydžio knygynai. Nustatyta, kad didžiausias vidutinis knygyno asortimento dydis yra Klaipėdoje (tikėtina, kad tai iš dalies lemia mažas mažųjų knygynų skaičius mieste), mažiausias – Kaune.
7. Lietuvoje yra du dideli knygynų tinklai, pagal knygynų skaičių užimantys 31 procentą rinkos, pagal pajamas – 67,5 procentus šalies rinkos: UAB „ALG knygynai“, valdantys knygynų tinklą *Pegasas*, ir UAB „Vagos prekyba“, kuriai priklauso knygynų tinklas *Vaga*. Identifikuoti trys vidutinio dydžio tinklai (*Rotas*, *Knygų aibė* ir *Humanitas*), turintys 19 knygynų.
8. Nustatytos vietovės (Trakų raj., Švenčionių raj., Zarasų raj.), kuriose knygynų šiuo metu nėra, tačiau, atsižvelgiant į pakankamą gyventojų skaičių jose ir galimą ekonominės situacijos gerėjimą, tikėtina, kad knygynai galėtų veikti ir išsilaikyti.

Perspektyvų turi ir Birštono savivaldybė – aktyvesnė kurorto veikla pritraukiant daugiau ilgalaikių svečių į miestą sudarytų palankias sąlygas knygynui atsirasti.

Šaltiniai ir literatūra

1. GLOSIENĖ, Audronė. Vakarų Europos literatūros knygynai prieškariniame Kaune. *Knygotyra*, 1995, t. 21 (28), p. 108–112.
2. GLOSIENĖ, Audronė; KAUNAS, Domas; NAVICKIENĖ, Aušra; STONIENĖ Vanda. *Lietuviškoji knyga: istorijos metmenys: nuo rašto atsiradimo LDK iki Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo 1990 m.* Vilnius: Vilspa, 1996. 226 p.
3. KAUNAS, Domas. *Mažosios Lietuvos knygynai.* Vilnius: Lietuvos knygų rūmai, 1992. 294 p.
4. Knygų mažmeninė prekyba specializuotose parduotuvėse (G4761). Lietuvos statistikos departamentas, 2013 [žiūrėta 2013-11-02]. Prieiga per internetą: <<http://osp.stat.gov.lt/statistiniu-rodikliu-analize?id=2540>>.
5. KOSAKOVSKAJA, Jekaterina. Knygų leidyba Lietuvoje nacių okupacijos metais (1941–1944). *Knygotyra*, 2011, t. 57, p. 100–123.
6. KUČINSKAITĖ, Jonė, KAIRIENĖ, Rasa. 2013 metų savivaldybių reitingas. *Veidas*, 2013, nr. 38, p. 26–31.
7. Lietuvių kalbos žodynas (t. I–XX, 1941–2002) [interaktyvus]. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2005 (atnaujinta versija, 2008) [žiūrėta 2013-05-27]. Prieiga per internetą: <<http://www.lkz.lt/startas.htm>>.
8. LIETUVNINKAITĖ, Nijolė. *Kauno senoji knyga: raiška ir plėtotė 1843–1918 metais.* Vilnius: Versus aureus, 2006. 312 p.
9. MATULAITYTĖ, Stasė. Knygų prekyba – senosios Vilniaus universiteto observatorijos bibliotekos komplektavimo šaltinis. *Knygotyra*, 1995, t. 21(28), p. 20–28.
10. Mažmeninė prekyba ir maitinimas 2013 m. liepos mėn. Pranešimai spaudai. Lietuvos statistikos departamentas, 2013 [žiūrėta 2013-11-02]. Prieiga per internetą: <<http://osp.stat.gov.lt/pranesimai-spaudai/?articleId=1273520>>.
11. MERKYS, Vytautas. *Knygnešių laikai 1864-1904.* Vilnius: Valstybinis leidybos centras, 1994. 418 p.
12. MERKYS, Vytautas. *Lietuvos valstiečiai ir spauda XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje.* Vilnius: Mokslo, 1982. 271 p.
13. MIRKINAS, Vladimiras. *Vilniaus knygynai kviečia.* Vilnius: Mintis, 1968. 32 p.
14. NAVICKIENĖ, Aušra. *Besikeičianti knyga XIX amžiaus pirmosios pusės Lietuvoje.* Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2010. 384 p.
15. Oficialiosios statistikos portalas, Lietuvos statistikos departamentas, 2013 [žiūrėta 2013-11-02]. Prieiga per internetą: <<http://osp.stat.gov.lt>>.
16. PETREIKIS, Tomas. Regioninės knygos samprata ir apibrėžtis (Žemaitijos knygos pavyzdžiu). *Knygotyra*, 2009, t. 53, p. 85–111.

17. PETREIKIS, Tomas. Žemaitijos knygos kultūra. Magistro baigiamasis darbas. Vilniaus universitetas. Vilnius, 2010. 219 p.
18. RAGUOTIENĖ, Genovaitė. Lietuvos spaudos knygynai 1904–1918 m. *Knygotyra*, 1995, t. 21 (28), p. 51–81.
19. STONIENĖ, Vanda. *Lietuvos knyga ir visuomenė: Nuo spaudos draudimo iki nepriklausomybės atkūrimo (1864–1990)*. Vilnius: Versus aureus, 2006. 128 p.
20. UŽTUPAS, Vilius. *Nuo autoriaus iki skaitytojo*. Vilnius: Mokslas, 1980. 204 p.
21. ZEMLICKIENĖ, Stefanija. Antano Zemlicko antikvarinis knygynas Vilniuje 1942–1944 m. *Knygotyra*, 1995, t. 21 (28), p. 121–125.
22. ŽUKAS, Vladas. *Bendrovės knygoms leisti ir platinti 1918–1940*. Vilnius: Baltos lankos, 1998. 351 p.
23. ŽUKAS, Vladas. *Dirvos bendrovė knygoms leisti 1918–1940*. Vilnius: Baltos lankos, 1994. 175 p.
24. ŽUKAS, Vladas. Švyturio bendrovė knygoms leisti ir platinti 1918–1931. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 1998. 170 p.

Komentari

Tyrimo rezultatai buvo paskelbti Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto Knygotyros ir dokumentotyros instituto organizuotoje tarptautinėje knygotyros konferencijoje „Tradicinė ir skaitmeninė leidyba mažoje šalyje: patirtys ir perspektyvos“, 2013 m. rugsėjo 26–27 dienomis Vilniuje. Pranešimą „Knygynų geografija Lietuvoje: šiandienos situacija“ skaitė Arūnas Gudinavičius ir Gintarė Nagytė.

Priedas

Lietuvos knygynų sąrašas (2013 metų pradžia)

Nr.	Knygyno pavadinimas	Įmonės pavadinimas	Tinklas	Adresas	Miestas	Savivaldybė	Pašto kodas
1	A. Beržanskio II	A. Beržanskio II		Birutės g. 2	Skuodas	Skuodo r. sav.	LT-98116
2	Akademinė knyga	Humanitas, UAB	Humanitas	Universiteto g. 4	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01122
3	Akademinis knygynas	Humanitas, UAB	Humanitas	K. Donelaičio g. 52	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44244
4	Aleksandro Stulginskio universiteto knygynas	Aleksandro Stulginskio universitetas		Studentų g. 11	Akademija	Kauno r. sav.	LT-53361
5	Alytaus knygynas	Knygų namai LT, UAB (Vagos prekyba fransizė)	Vagos prekyba	Santaikos g. 34G	Alytus	Alytaus m. sav.	LT-62123
6	Alytaus verslo inovacijų centro akademinis knygynas	Alytaus verslo inovacijų centras, VšĮ		Merkinės g. 2B	Alytus	Alytaus m. sav.	LT-62252
7	Angevida	Angevida, UAB		Tilžės g. 8A	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-47181
8	Antakalnio pelėda	Antakalnio pelėda, UAB		Antakalnio g. 67	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-10207
9	Atrask save	Atrask save, VšĮ		Vytauto g. 3	Kretinga	Kretingos r. sav.	LT-97131
10	Atžalynas	Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, VšĮ	LRSL	Antakalnio g. 97	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-10218
11	Baltų lankų knygynas	Baltų lankų leidyba, UAB		Palangos g. 4	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01117
12	Centrinis knygynas	Centrinis knygynas, UAB		Laisvės al. 81	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44297
13	D. Gailiuvienės knygynas	D. Gailiuvienės įmonė		Telšių g. 2	Plungė	Plungės r. sav.	LT-90162
14	D. Maciunskienės knygynas	D. Maciunskienės PĮ		Dariaus ir Girėno g. 23	Veisiejai	Lazdijų r. sav.	LT-67340
15	Deltos knyga	Deltos knyga, UAB		Vilniaus g. 118	Šiauliai	Šiaulių m. sav.	LT-76291
16	Didysis Pegasas, PC Akropolis	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Karaliaus Mindaugo pr. 49	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44333
17	Didysis Pegasas, PC Akropolis	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Taikos pr. 61	Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	LT-91182
18	Didysis Pegasas, PC Akropolis	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Aido g. 8	Šiauliai	Šiaulių m. sav.	LT-78322
19	Didysis Pegasas, PC Akropolis	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Ozo g. 25	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-07150
20	Didysis Pegasas, PC Panorama	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Saltoniškių g. 9	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-08105

21	Dijanos Penkauskienės par- duotuvė	Dijanos Penkauskienės parduotuvė		Vytauto g. 100	Ariogala	Raseinių r. sav.	LT-60260
22	Draugystė	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Ge dimino pr. 2 / Odminių g. 1	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01103
23	Ei, pelėda	V. Mauruko prekybos įmonė		Kauno g. 6	Marijampolė	Marijampolės sav.	LT-68176
24	Elephas	G. Latkovskio knygynas, PĮ		Olandų g. 11	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01100
25	Euroknyga	Euroknyga, VšĮ		A. Mickevičiaus g. 32	Šiauliai	Šiaulių m. sav.	LT-77168
26	Ezoterinės literatūros kny- gynas	A. Dikšaičio IĮ		K. Donelaičio g. 75B	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44249
27	Ezoterinis centras AUM	Ezoterinis centras AUM, IĮ		Kęstučio g. 83	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44299
28	Farbalita	Farbalita, UAB	Farbalita	P. Kalpoko g. 1	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44146
29	Farbalita	Farbalita, UAB	Farbalita	V. Krėvės pr. 97	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-50369
30	G. Valatkienės knygynas	G. Valatkienės knygynas		Vytauto g. 36	Jieznas	Prienu r. sav.	LT-59427
31	Gargždų knygynas	Gargždų knygynas, UAB		Klaipėdos g. 7A	Gargždai	Klaipėdos r. sav.	LT-96135
32	Gaublys	J. Ašmono IĮ		Taikos pr. 82-2	Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	LT-93160
33	Homosapiens	Homosapiens, UAB		S. Žukausko g. 49	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-09131
34	Infodeka	Infodeka, UAB		Atgimimo g. 28	Ignalina	Ignalinos r. sav.	LT-30119
35	Jodonė	Jodonė, UAB		Žemaičių pl. 50	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-48258
36	Jonavos knyga	Jonavos knyga, UAB		Vytauto g. 2A	Jonava	Jonavos r. sav.	LT-55175
37	Jurbarko knygynas	Jurbarko knygynas, UAB		Vytauto Didžiojo g. 5	Jurbarkas	Jurbarko r. sav.	LT-74122
38	Jūrinė šarka	D. Olišauskienės įmonė		Dariaus ir Girėno g. 42	Kalvarija	Kalvarijos sav.	LT-69206
39	Kaita ir knyga	Kaita ir knyga, UAB		Seskinės g. 32	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-07157
40	Kalbos	Humanitas, UAB	Humanitas	Trakų g. 5A	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01132
41	Kalby centras	Humanitas, UAB	Humanitas	K. Donelaičio g. 61	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44245
42	Katalikų pasaulis	Katalikų pasaulio leidiniai, UAB		Pranciškonų g. 6	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01133
43	Keista	Buveinė, UAB		Raugyklos g. 15	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01140

44	Kelmės knygynas	Kelmės knygynas, ŠĮ		Vytauto Didžiojo g. 39	Kelmė	Kelmės r. sav.	LT-86001
45	Kernuva	Dajalita, UAB		P. Lukšo g. 58	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-49001
46	Knyga	Kretingos savivaldybės įmonė		Vilniaus g. 8	Kretinga	Kretingos r. sav.	LT-97108
47	Knyga plius	Knyga plius, UAB		Respublikos g. 1A	Naujoji Akmenė	Akmenės r. sav.	LT-85132
48	Knyga visiems	Knyga visiems, UAB		Vytauto Didžiojo g. 35	Pakruojis	Pakruojo r. sav.	LT-83156
49	Knygavisiems.lt	Goda Viktorija Zakšauskienė		Bazilijonų g. 3	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01304
50	Knygeta	KNYGETA, IĮ		Kęstučio g. 15	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44320
51	Knygnas	K. Galvelis ir partneriai, UAB		Vytauto g. 22-1a	Biržai	Biržų r. sav.	LT-41139
52	Knygnas eureka!	Knygnas eureka!, UAB		S. Daukanto a. 2	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01122
53	Knygos namai	Knygos namai		V. Mykoliaičio-Putino g. 5	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-03106
54	Knygų klėtis	Knygų klėtis, UAB		Bažnyčios g. 12	Mažeikiai	Mažeikių r. sav.	LT-89232
55	Knygų orbita	Knygų orbita, UAB		Pramonės pr. 29	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-51270
56	Knygų pasaulis	Knygų aibė, UAB	Knygų aibė	Taikos pr. 78	Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	LT-93199
57	Knygų pasaulis	Knygų aibė, UAB	Knygų aibė	Savanorių pr. 176	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-03154
58	Knygų pasaulis	Knygų aibė, UAB	Knygų aibė	Sėlių g. 39 / Lušių g. 2	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-08109
59	Knygų pasaulis	Knygų aibė, UAB	Knygų aibė	Panevėžio g. 4	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-02112
60	Knygų pasaulis	Knygų aibė, UAB	Knygų aibė	Sedulinos al. 6	Visaginas	Visagino sav.	LT-31126
61	Knygų pasaulis	Knygų aibė, UAB	Knygų aibė	Veteranų g. 2	Visaginas	Visagino sav.	LT-31138
62	Knygų spektras	Knygų spektras, UAB		Saulėtekio al. 9	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-10222
63	Knygų užuovėja	Knygų užuovėja, UAB		Klevų g. 1	Darbenai	Kretingos r. sav.	LT-97264
64	Kontera	Kontera, UAB		Vytauto g. 67	Garliava	Kauno r. sav.	LT-53258
65	Kriščiioniškasis knygynas	Šiaulių miesto pilnos Evangelijos bažnyčios Tiesos žodis įmonė		Voveriškių g. 39A	Šiauliai	Šiaulių m. sav.	LT-78143
66	Lazdijų knygynėlis	Dzūkų žinios, UAB		Seinų g. 12	Lazdijai	Lazdijų r. sav.	LT-67114
67	Lietuvos biblijos draugijos knygynas	Lietuvos biblijos draugija		J. Basanavičiaus g. 16	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-03224

68	Lietuvos edukologijos universiteto knygnas	Lietuvos edukologijos universitetas	LEU	Studentų g. 39	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-08106
69	Lietuvos edukologijos universiteto knygnas II	Lietuvos edukologijos universitetas	LEU	T. Ševčenkos g. 31	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-03111
70	Lietuvos rašytojų sąjungos leidyklos knygnas	Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, VŠĮ	LRSL	K. Sirvydo g. 6	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01101
71	Lietuvos statistikos departamento biblioteka-knygnas	Lietuvos statistikos departamentas, Valstybės biudžetinė įstaiga		Gedimino pr. 29	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01500
72	Littera	Versus aureus, UAB		Universiteto g. 5	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01131
73	Litterula	Litterula, UAB	Litterula	Vytauto pr. 57	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44330
74	Litterula	Litterula, UAB	Litterula	Palangos g. 1	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01117
75	Lofanta	Antikvariatas, UAB		Vytauto p. 58	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44237
76	Meno leidinių knygnas „Humanitas“	Humanitas, UAB	Humanitas	Dominikonų g. 5	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01131
77	Merkinės knygnas	Varėnos knyga, UAB	Varėnos knyga	Vilniaus g. 2	Merkinė	Varėnos r. sav.	LT-65338
78	Mįjalbos knygnelis	Mįjalba, UAB		Gedimino g. 26B	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44319
79	Mint Vinetu	Hau knygos, UAB		Šv. Ignoto g. 16	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01144
80	Mintis	Mintis, AB		Z. Sierakausko g. 15	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-03105
81	Mokyklinė knyga	Mokyklinė knyga UAB knygnas		Kauno g. 28	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-03202
82	Mokymo knyga	Mokymo knyga, UAB		Taikos pr. 27	Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	LT-91144
83	Mokslo ir enciklopedijų leidybos centro knygnas	Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, Biudžetinė įmonė		L. Asanavičiūtės g. 23	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-04315
84	Molėtų knygnas	Molėtų knygnas, UAB		Vilniaus g. 30	Molėtai	Molėtų r. sav.	LT-33141
85	Nadėždos Papulovos knygnas	Nadėždos Papulovos IĮ		Naftininkų g. 62-1	Mažeikiai	Mažeikių r. sav.	LT-89177
86	Natų knygnas	Natų knygnas, VŠĮ		Totorių g. 20	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01121
87	Nemenčinės knygnas	Nemenčinės komunalininkas, UAB		Lauko g. 12	Nemenčinė	Vilniaus r. sav.	LT-15169
88	Nidos knygnas	Nijolės Šambarienės individuali veikla		Pamario g. 3	Neringa	Neringos sav.	LT-93124
89	Ninora	Ninora, UAB		Justiniškių g. 91	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-05253
90	Oikumena	Oikumena, UAB		Universiteto g. 9	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01122

91	Palangos knygynas	Palangos knygynas, UAB		Vytauto g. 84	Palanga	Palangos m. sav.	LT-00131
92	Panevėžio vyskupijos katechetikos centro knygynas	Katechetikos centras		Marijonų g. 24	Panevėžys	Panevėžio m. sav.	LT-35138
93	Pasvalio knygynas	Pasvalio knygynas, UAB		Ramioji g. 3	Pasvalys	Pasvalio r. sav.	LT-39145
94	Pegasas	Remedija, UAB (ALG knygynai franšizė)	Pegasas	Jotvingių g. 3	Alytus	Alytaus m. sav.	LT-62116
95	Pegasas	Alapus, UAB (ALG knygynai franšizė)	Pegasas	Jotvingių g. 15	Alytus	Alytaus m. sav.	LT-62116
96	Pegasas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	A. Baranausko a. 1 / Paupio g. 2	Anykščiai	Anykščių r. sav.	LT-29132
97	Pegasas	Alapus, UAB (ALG knygynai franšizė)	Pegasas	T. Kosciuskos g. 12	Druskininkai	Druskininkų sav.	LT-66116
98	Pegasas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Laisvės al. 29	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44311
99	Pegasas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Laisvės al. 75	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44304
100	Pegasas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Ožekšienės g. 10	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44252
101	Pegasas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	J. Basanavičiaus g. 47D	Kėdainiai	Kėdainių r. sav.	LT-57284
102	Pegasas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Vytauto g. 8	Kupiškis	Kupiškio r. sav.	LT-40115
103	Pegasas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Bažnyčios g. 13	Marijampolė	Marijampolės sav.	LT-68298
104	Pegasas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Respublikos g. 21	Panevėžys	Panevėžio m. sav.	LT-35170
105	Pegasas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Vilniaus g. 14	Panevėžys	Panevėžio m. sav.	LT-35206
106	Pegasas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Vytauto g. 30	Prienai	Prienų r. sav.	LT-59126
107	Pegasas	Vaikų sala, UAB (ALG knygynai franšizė)	Pegasas	Gedimino g. 26	Radviliškis	Radviliškio r. sav.	LT-82174
108	Pegasas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Nepriklausomybės a. 27	Rokiškis	Rokiškio r. sav.	LT-42119
109	Pegasas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	V. Kudirkos g. 35	Šakiai	Šakių r. sav.	LT-71125
110	Pegasas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Lietuvinių g. 42	Šilutė	Šilutės r. sav.	LT-99176
111	Pegasas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Gedimino g. 3	Telšiai	Telšių r. sav.	LT-88127
112	Pegasas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Pylimo g. 53	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01137

113	Pegasas (prancūziškas knygynėlis)	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Didžioji g. 1	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01128
114	Pegasas, PC Aušra	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Aušros g. 21 / A. Baranausko g. 44	Utena	Utenos r. sav.	LT-28193
115	Pegasas, PC Babilonas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Savitiškių g. 61	Panevėžys	Panevėžio m. sav.	LT-37189
116	Pegasas, PC Big	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Taikos pr. 139	Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	LT-94284
117	Pegasas, PC Eifelis	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Senkelio g. 14A	Mažeikiai	Mažeikių r. sav.	LT-89126
118	Pegasas, PC Molas	ALG knygynai, UAB	Pegasas	K. Baršauskos g. 66A	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-51436
119	Pegasas, PC VCUP	ALG knygynai, UAB	Pegasas	Konstitucijos pr. 16	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-09308
120	Perskaitytų knygų geras knygynas	Perskaitytų knygų geras knygynas		Laisvės a. 11	Panevėžys	Panevėžio m. sav.	LT-35200
121	Pigios knygos	Abonentas, UAB	Abonentas	Antakalnio g. 40	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-10305
122	Polskaksięgarnia w Ejszyszkach	R. Jundo prekybos įmonė		Raubiškių g. 2	Eišiskės	Salčininkų r. sav.	LT-17017
123	Putinių knygynas	Putinių knygynas, UAB		Jazminų g. 1	Alytus	Alytaus m. sav.	LT-63199
124	R. Varkalienės knygynas	R. Varkalienės PĮ		Gedimino g. 56–3	Kaišiadoriai	Kaišiadorių r. sav.	LT-56126
125	Radulva	Radulva, UAB		Sodų g. 3	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-03211
126	Raidžių lanka	Raidžių lanka, UAB	Raidžių lanka	Sedos g. 18 / Žemaitijos g. 51	Mažeikiai	Mažeikių r. sav.	LT-89233
127	Raidžių lanka	Raidžių lanka, UAB	Raidžių lanka	Respublikos g. 20	Telšiai	Telšių r. sav.	LT-87333
128	Reformatų knygynas	Reformatų literatūros centras, VšĮ		Pylimo g. 31–6	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01141
129	Reginos Ašmontienės knygynas	Reginos Ašmontienės knygynas		Vytauto Didžiojo g. 1A	Raseiniai	Raseinių r. sav.	LT-60149
130	Rekona	Rekona, UAB		A. Švitrigailos g. 11a	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-03228
131	Remedija	REMEDIJA, UAB		Naujoji g. 76	Alytus	Alytaus m. sav.	LT-62386
132	Retro knygos	Retro knygos, IĮ	Retro knygos	Tiltų g. 19	Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	LT-91249

133	Retro knygos (PC BIG2)	Retro knygos, IĮ	Retro knygos	Taikos pr. 141	Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	LT-94284
134	Rimos knygnas	Rimos knygnas, UAB		J. Janonio g. 2	Palanga	Palangos m. sav.	LT-00133
135	Rimos Zakarevičiūtės įmonė	Rimos Zakarevičiūtės įmonė		Bažnyčios g. 27	Vilkičia	Kauno r. sav.	LT-54226
136	Rimvida	RImvıda, UAB		Danės g. 45	Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	LT-92108
137	Rotas	Rotas, UAB	Rotas	Vytauto pr. 51	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44331
138	Rotas	Rotas, UAB	Rotas	H. Manto g. 25	Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	LT-92234
139	Rotas	Rotas, UAB	Rotas	Butkų Juzės g. 9	Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	LT-92228
140	Rotas	Rotas, UAB	Rotas	P. Butlerienės g. 6	Marijampolė	Marijampolės sav.	LT-68308
141	Rotas	Rotas, UAB	Rotas	J. Basanavičiaus g. 3	Panevėžys	Panevėžio m. sav.	LT-35182
142	Rotas	Rotas, UAB	Rotas	Pylimo g. 42	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01136
143	Rotas	Rotas, UAB	Rotas	Kalvarijų g. 125	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-08221
144	Rūdninkų knygnas	Lietulė, UAB		Rūdninkų g. 20	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01135
145	Senos knygos	Abonentas, UAB	Abonentas	Šeškinės g. 79	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-07165
146	Sielai (knygnas- kavinė-dailės galerija)	Sielai, VšĮ		P. Višinskio g. 39	Šiauliai	Šiaulių m. sav.	LT-76351
147	Sofoklis	Sofoklis, UAB		Gedimino pr. 43	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01109
148	Su knyga	B. Urbonienės firmos knygnas		Studentų g. 48	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-51367
149	Šiaulių universiteto leidyklos knygnas	Šiaulių universiteto leidykla, VšĮ		P. Višinskio g. 25	Šiauliai	Šiaulių m. sav.	LT-76351
150	Šilalės knygnas	Šilalės knygnas, UAB		V. Kudirkos g. 4	Šilalė	Šilalės r. sav.	LT-75135
151	Šilelio knygnas	Lietuvos vaikų fondo VšĮ		Sėlių g. 39 / Luščių g. 2	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-08109
152	Širvintų knygnas	Širvintų knygnas, UAB		I. Šeinaus g. 4	Širvintos	Širvintų r. sav.	LT-19121
153	Špitolė	Anravita, UAB		Vilniaus g. 3	Kretinga	Kretingos r. sav.	LT-97129
154	Šv. Kazimiero knygnas	Šv. Kazimiero knygnas, VšĮ		Vilniaus g. 3	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44281

155	Šviesva	E. Baltuškaitės ir Ž. Dangveckienės TŪB knygnas			Laisvės a. 8	Ramygala	Panėvėžio r. sav.	LT-38261
156	Tauragės knygnas	Tauragės knygnas, UAB			Bažnyčių g. 20A	Tauragė	Tauragės r. sav.	LT-72253
157	Tauragės rajono knygos bičiulių draugijos knygnėlis	Tauragės rajono knygos bičiulių draugija			Vytauto g. 88	Tauragė	Tauragės r. sav.	LT-72216
158	Technika	Vilniaus Gedimino technikos universitetas			Trakų g. 1 / Pylimo g. 26	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-10229
159	Tiesinės informacijos departamento knygnas	Registru centras, VĮ			Gedimino pr. 30	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01104
160	Tūkstantis ir viena knyga	Humanitas, UAB	Humanitas		Vilniaus g. 11	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44282
161	Ukmergės senasis knygnas	Ukmergės senasis knygnas, UAB			Kęstučio a. 8	Ukmergė	Ukmergės r. sav.	LT-20130
162	V. Staniulio knygnas-antikvariatas	Vidmanto Staniulio knygnas			Vytauto pr. 58	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44237
163	V. Vėlyvienės knygnas	V. Vėlyvienės IĮ			Šiltnamių g. 20	Druskininkai	Druskininkų sav.	LT-66256
164	Vaga	Knygų namai LT, UAB (Vagos prekyba franšizė)	Vagos prekyba		Rungos g. 4	Elektrėnai	Elektrėnų sav.	LT-26109
165	Vaga	Knygų namai LT, UAB (Vagos prekyba franšizė)	Vagos prekyba		Livonijos g. 3	Joniškis	Joniškio r. sav.	LT-84123
166	Vaga	Knygų namai LT, UAB (Vagos prekyba franšizė)	Vagos prekyba		Smilgos g. 2	Kėdainiai	Kėdainių r. sav.	LT-57272
167	Vaga	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba		H. Manto g. 9	Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	LT-92130
168	Vaga	Onija, UAB (Vagos prekyba franšizė)	Vagos prekyba		Vytauto g. 71	Tauragė	Tauragės r. sav.	LT-72252
169	Vaga	Knygų namai LT, UAB (Vagos prekyba franšizė)	Vagos prekyba		Vienušyno g. 5	Ukmergė	Ukmergės r. sav.	LT-20130
170	Vaga	Knygų namai LT, UAB (Vagos prekyba franšizė)	Vagos prekyba		Tauragnų g. 2	Utena	Utenos r. sav.	LT-28240
171	Vaga	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba		Savanorių pr. 43	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-03130
172	Vaga	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba		Žirmūnų g. 2	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-09214
173	Vaga	Knygų namai LT, UAB (Vagos prekyba franšizė)	Vagos prekyba		Parko g. 7	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-11203

174	Vaga – Pilies	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Pilies g. 22	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01123
175	Vaga / PC AIDAS	Knygų namai LT, UAB (Vagos prekyba franšizė)	Vagos prekyba	M. K. Ciurlionio g. 50	Druskininkai	Druskininkų sav.	LT-66142
176	Vaga / PC Babilonas 2	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Klaipėdos g. 143A	Panevėžys	Panevėžio m. sav.	LT-37385
177	Vaga / PC Big	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Ukmergės g. 369	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-06327
178	Vaga / PC Bruklinas	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Pramonės g. 6	Šiauliai	Šiaulių m. sav.	LT-78148
179	Vaga / PC Europa	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Konstitucijos pr. 7A	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-09308
180	Vaga / PC Gedimino 9	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Gedimino pr. 9	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01103
181	Vaga / PC GIRSTUPIS	Knygų namai LT, UAB (Vagos prekyba franšizė)	Vagos prekyba	Kovo 11-osios g. 22	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-51349
182	Vaga / PC Hypermaxima	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Savanorių pr. 255	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-50147
183	Vaga / PC Mandarinas	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Ateities g. 91	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-06324
184	Vaga / PC MAXIMA	Knygų namai LT, UAB (Vagos prekyba franšizė)	Vagos prekyba	Bažnyčios g. 38	Marijampolė	Marijampolės sav.	LT-68309
185	Vaga / PC Maxima	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Mindaugo g. 11	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-03225
186	Vaga / PC Mega	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Islandijos pl. 32	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-47446
187	Vaga / PC Ozas	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Ozo g. 18	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-08243
188	Vaga / PC Pupa	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Priegliaus g. 1	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-06269
189	Vaga / PC Saulės miestas	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Tilžės g. 109	Šiauliai	Šiaulių m. sav.	LT-77159
190	Vaga / PC Savas	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Savanorių pr. 346	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-49428
191	Vaga / PC Studlendas	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	H. Manto g. 84	Klaipėda	Klaipėdos m. sav.	LT-92294
192	Vaga Gedimino 50	Vagos prekyba, UAB	Vagos prekyba	Gedimino pr. 50 / A. Rotundo g. 2	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01110
193	Vaga MRU knygynas	Knygų namai LT, UAB (Vagos prekyba franšizė)	Vagos prekyba	Ateities g. 20	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-08303
194	Vaičiėausko knygynas	E. Vaičiėausko knygynas		A. Smetonos g. 2	Panevėžys	Panevėžio m. sav.	LT-35198
195	Varėnos knyga	Varėnos knyga, UAB	Varėnos knyga	Laisvės g. 1	Varėna	Varėnos r. sav.	LT-65184
196	Varpo knygynas	Varpo knygynas, SJ		Senamiesčio a. 5	Plungė	Plungės r. sav.	LT-90162

197	Versmė	Knygų namai LT, UAB (Vagos prekyba fransizė)	Vagos prekyba	Didžioji g. 27	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01128
198	Vilkaviškio knygynas	Vilkaviškio knygynas, UAB		Gedimino g. 2A	Vilkaviškis	Vilkaviškio r. sav.	LT-70143
199	Vilniaus centrinis knygynas	Vilniaus centrinis knygynas, UAB		Gedimino pr. 13	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01103
200	Vilniaus dailės akademijos knyginėlis	Vilniaus dailės akademija		Maironio g. 6	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01124
201	Zodiakas	Z. Kalvelienės įmonės ezoterinis knygynas		J. Basanavičiaus g. 1A	Panevėžys	Panevėžio m. sav.	LT-35176
202	Zodiakas	Satwa, UAB		Labdarių g. 4–13	Vilnius	Vilniaus m. sav.	LT-01120
203	Žiburio knygynas (centrinis)	Žiburio knygynas, UAB	Žiburio knygy- nas	Vilniaus g. 213	Šiauliai	Šiaulių m. sav.	LT-76348
204	Žiburio knygynas (Žemaitės gatvėje)	Žiburio knygynas, UAB	Žiburio knygy- nas	Žemaitės g. 56	Šiauliai	Šiaulių m. sav.	LT-76301
205	Žiburys	Žiburys, UAB		Vilniaus g. 105	Raseiniai	Raseinių r. sav.	LT-60171
206	Žinių pasaulis	Žinių pasaulis, IĮ		Skuodo g. 1	Mažeikiai	Mažeikių r. sav.	LT-89100
207	Žmonių knygos	Žmonių knygos		M. Valančiaus g. 16	Kaunas	Kauno m. sav.	LT-44275

Bookstore Geography in Lithuania in 2013

Arūnas Gudinavičius, Gintarė Nagytė

Vilnius University, Faculty of Communication, Universiteto St. 3, Vilnius,
e-mail: arunas.gudinavicius@gmail.com; gintare.nagyte@gmail.com

Summary

The article analyses the situation of arrangement and range of bookstores in Lithuania in respect of geography (distribution) in 2013. The systemized available data on the existence of bookstores in the territory of Lithuania in the 17th–20th century contributed to the understanding of the aspects of distribution, range and type of bookstores in the 21st century. The number of bookstores functioning in Lithuania in the beginning of 2013 was identified in the course of the study; the peculiarities of their distribution and their dependence on populations in municipalities were analysed; the average range of books in a contemporary bookstore was calculated. The bookstore chains taking up the greatest market share and the regions where bookstores are potentially lacking were identified.

It was determined that there were 207 bookstores in Lithuania in the beginning of 2013. They are distributed rather evenly in the territory of Lithuania, depending on the number of residents. There are municipalities without any bookstores. In some of them (Trakai district, Švenčionys district, Zarasai district municipality) the population exceeds the average number of residents serviced by a single bookstore in Lithuania and they are not covered by the municipalities of a large city. Yet other municipalities (Šiauliai district, Alytus district) cover the municipalities of large cities, while the third group is comprised of municipalities having small populations (Birštonas, Kazlų Rūda, Pagėgiai, Rietavas municipalities). The locations (Trakai district, Švenčionys district, Zarasai district) having no bookstores at the moment were identified; however, taking into account their sufficient populations it is likely that bookstores could function and maintain themselves. The municipality of Birštonas is also rather promising – the status of a resort town enables to attract more guests to the town; therefore, as the resort grows, it is likely that the demand for a bookstore will emerge as well.

A comparison of five largest cities in Lithuania revealed the greatest competition for buyers in Vilnius and the smallest competition in Klaipėda. Most bookstores operate in the city of Vilnius – nearly one third of all bookstores in Lithuania. By the number of bookstore names most of the largest (offering the books of around 15,000 titles) as well as the smallest (offering the books up to 500 titles) bookstores are based in Vilnius. The biggest concentration of middle-sized bookstores can be found in Kaunas. It was determined that the biggest average bookstore range is in Klaipėda and the smallest in Kaunas. The bookstores of the largest and average networks offer the greatest range of books. The bookstore *Pegasas* situated in Vilnius (Ozo street 25) can be considered the largest bookstore in Lithuania. It offers the books of around 15,000 titles. Lithuania has two large bookstore chains which take up 31 per cent of the market by the number of bookstores and 67.5 per cent of the national market by their income: ALG knygynei UAB which runs the bookstore chain *Pegasas* and Vagos prekyba UAB which owns the bookstore chain *Vaga*.

Įteikta / Received 2014-01-02
Priimta / Accepted 2015-02-04